

Latvijas Nacionālā bibliotēka

Preses apskats

03-11-2023

Sagatavoja:

Uzziņu un informācijas centrs

Informācijas pakalpojumu un SBA nodaļa

KAS MEKLĒ, TAS ATROD. JA N

Pēc septiņu gadu kolektīva darba atklāta vietne **Digitālā bibliotēka**, kas piedāvā 3,8 miljonus vienību drošicamas informācijas par dažādām kultūras mantojuma tēmām

Teksts **Undīne Adamaite**

Pamēgināsim meklētājā ievadīt Jāzepa Vītola vārdu – uz nelielu ekskursiju jaunajā platformā *digitālā bibliotēka.lv* aicinā Digitalās bibliotēkas projekta vadītāja Karīna Bandere. «Esam atraduši vairāk nekā 3000 rezultātu – dažādu materiālus, kas uzreiz ir sakārtoti pa kategorijām: teksta materiāli, video, audio un muzeja priekšmeti,» Karīna Bandere vēl labu brīdi instrūē par tālākajiem ceļiem, kur Digitalajā bibliotēkā var doties cilvēks, kurš ieinteresējies par Jāzepu Vītolu.

Digitālās bibliotēkas saturu veido vērtības no vairāk nekā 500 partneru krājumiem un kolekcijām no visas Latvijas un pasaules. Digitalās bibliotēkas galvenie partneri ir Latvijas Nacionālais arhīvs, Kultūras informācijas sistēmu centrs, Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde un Latvijas Nacionālā bibliotēka.

Digitālā bibliotēka nozīmē pieeju Latvijas arhīvu, muzeju, bibliotēku, organizāciju, kopienu un privātpersonu uzkrātiem attēliem, dokumentiem, periodiskajiem izdevumiem, grāmatām, kartēm, muzeju priekšmetiem, gleznām, notīm, kinofilmām, skaņas un video ierakstiem. Vietne tapusi septiņu gadu laikā, bet Latvijas Nacionālās bibliotēkas izpilddirektore Dzintra Mukāne atklāj, ka pilotprojekti *Mantojums 1* un *Mantojums 2* iesākti jau pagājušā gadsimta 90. gados. «Vēsturiski bija izveidojusies nepieciešamība ar to nodarboties, jo īpaši vēsturiskie periodiskie izdevumi ir ļoti trausli. Papīrs bija kļuvis tik trausls, ka tas vairs nebija domāms rokās zinātniekiem, studentiem un interesentiem. Nolemām, ka ar steigu vajag digitalizēt,» pašu sākumu atceras Dzintra Mukāne. Tie, kas ir sēdējuši Jēkaba ielas periodikas lasītavā un mēģinājuši izcilāt milzīgos iesietos avižu kompleksus, tagad ir kvēlākie vietnes *periodika.lv* atbalstītāji un lietotāji. Noteikti daudzi žurnālisti ir gatavi līdzdalīt sajūsmu un pateicību, ko paudusi rakstniece Laima Kota, kura intervijā KDI piesauca *periodika.lv* palīdzību romāna *Cilvēks ar zilo putnu* tapšanā: «Dzīvojot Stambūlā, varēju ieiet bibliotēku vietnē un izmantot visu periodiku, visu, kas vien ir iespējams, no 1945. līdz 1950. gadam. Visa latviešu prese Vāci-

Digitālās bibliotēkas saturu veido vērtības no vairāk nekā 500 partneru krājumiem un kolekcijām no visas Latvijas un pasaules. Tas nozīmē pieeju Latvijas arhīvu, muzeju, bibliotēku, organizāciju, kopienu un privātpersonu uzkrātiem attēliem, dokumentiem, periodiskajiem izdevumiem, grāmatām, kartēm, muzeju priekšmetiem, gleznām, notīm, kinofilmām, skaņas un video ierakstiem vienviet ar lasītājam piemērotu ērtu meklēšanu. Foto - LETA

ajā Tur ir jāklānās, jānes rozes un jāriko īpašas dienas Latvijas bibliotekāriem par darbu, kas ir ieguldīts, kopējot katru lapiņu un tekstu. Uzsitu tik «Anšlavs Eglītis un Veronika Janelšina», un man iznāca kādi 57 000 darbu.»

Rozes bibliotekāriem, visticamāk, negribēs nest tie, kuri šobrīd Digitalajā bibliotēkā vēl neatradīs to, ko ir atraduši kādā citā vietnē un kam teorētiski vajadzētu būt arī šeit. Digitalās bibliotēkas veidotāji nenoliedz, ka, lai arī ir izdarīts milzīgs darbs, tam tikpat cītīgi ir jāturpinās un jāmeklē risinājumi dažādiem vēl neatrisinātiem un, iespējams, pat neapzinātiem jautājumiem. Piemēram, vai un kā krāt digitālo mākslu. Un vai tā ir mazāk vērtīga?

Tomēr vēsturiskais lūzums domāšanā un attieksmē ir noticis – dažādas institūcijas ir spējušas sadarboties. Digitalajā bibliotēkā vienā punktā satek vairākas jau zināmas un populāras kolekcijas, kā *Zuduši Latvija*, *Redzi, dzirdi Latviju!*, *Filmas.lv*, *Diva.lv*, *Dziesmusvetki.lv* u. c.

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas valsts sekretāra vietnieks Gatis Ozols Digitalo bibliotēku salīdzina ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas «digitālo dvīni»: «Septiņu gadu laikā tapušais rezultāts ir apvienots vienā, fokusējoties uz gala lietotāju, uz saturu. Daudzi simti organizāciju paliek aizkulisēs, bet lietotājam ir pieejama vienota pieredze. Tāpat kā mēs laikmetu piedzīvojam kā vienotu pieredzi gan arhitektūrā, gan mākslā, gan kultūrā, tā šī vide – digitālā bibliotēka – piedāvā vienotu pieredzi.» Gatis Ozols atklāj, ka pats esot aktīvs *Zudušās Latvijas* karšu lietotājs – tās pārgājienu padara daudz interesantākus.

DISKUSIJA. DIGITĀLIE VĀRTI VĒRUŠĪES VAI TIKAI PAVĒRUŠĪES?

Diskusijas vadītājs – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas valsts sekretāra vietnieks **Gatis Ozols**. Diskusijas dalībnieki: Latvijas Nacionālās bibliotēkas informācijas sistēmu analītiķe **Jana Ķikāne**, Latvijas Nacionālā arhīva direktore **Māra Sprūdzīte**, Latvijas Kultūras akadēmijas pētniece un Latvijas Muzeju biedrības valdes locekle **Elīna Vikmane**, Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes vadītājs **Juris Dambis**, Kultūras informācijas sistēmu centra direktors **Armands Magone**, kultūras ministres ārštata padomnieks kultūras jautājumos **Toms Ķencim**.

Gatis Ozols. Ir paveikts liels darbs, redzam ārejo izpausmi ar milzumu daudz organizācijām, kas apvienojušās. Kā sadarbība ar šīm organizācijām tālāk palīdzēs attīstīt un pilnveidot šo jomu? Kā digitālā transformācija ietekmē kultūras nozares attīstību, mantojuma organizāciju attīstību?

Jana Ķikāne. Laikam sākšu ar poētiku. Kad man apmēram pirms septiņiem gadiem bija lemts sākt ar šo visu strādāt, liks, ka mūsu galvenais uzdevums ir graut robežas starp institūcijām, jo digitalajā pasaulē robežām īsti nav vietas, un veidot kopēju digitālā mantojuma telpu. Tagad jau skatos citādi – nevis kā uz grašanu, bet tīlu veidošanu – starp institūcijām,

dažādiem resursiem, sistēmām. Beigās tas viss nostrādā un veidojas platforma. Šobrīd es nekādā ziņā negribu teikt, ka sistēma ir gatava. Gribu teikt, ka tā ir dzimusi, līdz ar to mums ir ļoti lielas iespējas strādāt tālāk un izmantot iespējas, ko šis darbs ir devis. Ja ir kopēja infrastruktūra, it sevišķi mazie spēlētāji to var izmantot. Mēs zinām, cik dārgi ir pašiem to radīt. Viņiem pašiem nav jātaisa, nav jāuztraucas, ka kāds uzbruks utt. Savukārt sabiedrībai jau ir izveidojusies konkrēti paradumi – mēs gribam meklēt ar «gugli». Šajā brīdī mēs nākam mazliet preti un sakām – jūs meklēsiet nevis tā, kā bibliotekārs vai muzeja darbinieks teiks, bet tā, kā jūs to gribat darīt. Šajā kopējā pieejas punktā ir izveidota savā ziņā guglveida meklēšana.

Vakar runāju ar dēlu un stāstīju, uz kuriem iesu. Viņš jautāja – vai «gugl» nevarēja vienkārši atrast? Es viņam stāstīju: lai kaut ko atrastu «gugl», tur vispirms kaut kas ir jāieliek. Varbūt vienlīga, pa kuriem vārtiņiem ieejam, galvenais, lai šis saturs būtu veidots un pieejams.

Jautājums Tomam Ķencim: kā jūs redzat no kultūrpoltikas viedokļa, cik svarīgi ir nodrošināt kultūras digitālo pieejamību? Cik tas ir svarīgi Latvijas atpazīšanas veicināšanai un dažādu nozaru attīstībai?

E VISU, TAD BEZGALA DAUDZ

Toms Kencis. Dīvos vārdos – tas ir kritiski nepieciešams. Dornāju, ka šis ir ļoti liels solis visai kopējai Latvijas digitālajai transformācijai un arī nozīmīgs pakāpiens, kā mēs kopā veidojam sabiedrību, kura strādā ar zināšanām un arvien vairāk efektīvi patērē datus, un rada aizvien jaunas zināšanas un kultūras vērtības. No iepriekšminētā izriet, ka ļoti svarīgs ir platformas efekts, kas nonāk pie ļoti daudziem lietotājiem. Pirmie nāk prātā diasporas tautieši un citi interesenti, arī pētnieki un studenti citās zemēs, cilvēki, kam nav laika resursu un iespēju doties uz kultūras mantojuma vietām. Kaut vai tepat Rīgā, lai būtu pieejamas visas tās bagātības, kas atrodas reģionos, un reģioniem – tas, kas atrodas Rīgā un kaut vai šajā ēkā [Nacionālajā bibliotēkā]. Efektivitātes ziņā mums kā nozarei ir ļoti svarīgi, ka šāda mēroga projekts veido sadarbību institūciju ietvaros, ka šie resursi atvieglo katra atsevišķā spēlētāja veiktspēju. Arī jau mīnētais darbs pie kopīgiem standartiem, kas tikai turpinās un palielina katras kultūras institūcijas efektivitāti un spēju sabiedrībai dot vairāk no tā, kas mums ir uzkrāts un šobrīd tiek radīts.

Mūsdienās varam runāt par kultūras komercializēšanu un pārvēršanu citās formās un pieejamībā. Kā jūs redzat, vai šobrīd ir pieprasījums pēc kultūras satura, materiālu izmantojuma citu industriju izugsmei?

T. K. Manā burbulī tas ir ļoti liels. Man pašam kā pētniekam bieži vaicā: kur es varu paskatīties senāku laiku Dziesmu svētku emblēmas, kur varētu būt raksts par vienu vai otru resursu. Kultūra ir dzīvs process, kas visu laiku pati sevi rada un pārrada, tāpēc ir jābūt apzinātam pamatam, kas līdz tam ir izveidojies.

Kā šis darbs ietekmē pārmaiņas muzeju vidē? Kā šāda veida projekti var palīdzēt muzeju izaicinājumiem?

Elīna Vikmane. Vispirms es gribu izteikt komplimentu. No lietotāju viedokļa viena no svarīgākajām sastāvdaļām ir labs meklētājs. Vakar izmēģināju vienu no problēmzonām – meklēt konkrētā laika periodā. Tas daudziem meklētājiem sagādā grūtības. Ievadīju «19. gs.» un ar prieku konstatēju, ka meklētājs atrada ar punktu, bez punkta, ar romiešu cipariem. Tas ir milzīgs prieks. Šādi platforma tiešām var funkcionēt. Otrs, ko gribu pateikt: tomēr ir liela atšķirība starp digitizāciju un digitalizāciju. Lielā mērā vēl aizvien esam digitizācijas procesā, kurā mantojums tiek pārvērstš digitālā formā un nav īpaši pieejams. Biju raidījumā pie Zigfrīda Muktupāvela [Kultūras rondol], kurā bibliotēkas darbinieki aicināja viņu ievadīt savu vārdu. Es pēc tam ievadīju arī savējo. Atradu interviju, kas nebija izlasāma, mani aizsūtīja uz kādas bibliotēkas atsevišķiem datoriem, kur es varētu interviju izlasīt, lai gan tā ir izlasāma tiešsaistē. Tas XXI gadsimtā man liekas komiski. Jūsu dēla jautājums par «gugli» lielai daļai sabiedrības jau šķiet normāls, ka viss tiešām varētu būtu pieejams. Muzeju nozarē ir milzīga plaša starp tiem, kam dāvina NFT mākslu, un muzejiem, kuros strādā viens cilvēks, kurš ir direktors un apkopējs, un tuvākais dators ir blakus esošajā skolā. Ļoti ceru, ka šī iniciatīva varētu dot zināšanas un cilvēku resursus, lai šo plai-

**TAGAD
KATRS VAR
UZRAKSTĪT
GRĀMATU.
VAI
SAGLABĀSIM
PILNĪGI VISU?**

su izdotos samazināt. Šī problēma ar lielo plaisu jau nav tikai muzejiem. Zinām, ka sabiedrības, valstis, reģioni un kontinenti cenšas samazināt nevienlīdzību, jo tas palīdz visiem kopā attīstīties.

Digitālais mantojums droši vien pieprasa jauna veida vadlīnijas. Fiziskā māksla ir pieejama cauri gadsimtiem, bet kā būs ar digitālo mākslu?

E. V. Šobrīd par digitizēšanu mums ir diezgan daudz kas skaidrs. Ļoti maz ir skaidrs par digitalizēšanu. Ir milzīgas problēmas ar autortiesībām. Kāpēc, meklējot pēc vārda «krūze», neviens no šiem darbiem nav apskatāms. Ir jāizbrauc visa Latvija, lai katrā muzejā šo darbu apskatītu. Nevaram saprasties ar autortiesībām. NFT mākslu neviens muzejs nevar kolekcionēt. Nav naratīvo aktu, kā vispār saglabāt digitālo mantojumu, netiek uzskaitīti digitālie apmeklētāji. Muzeji tērē milzīgu laiku un naudas resursus, lai radītu digitālus pakalpojumus, kas pēc tam netiek uzskaitīti. Un tie nav digitizācijas jautājumi. Tie ir visas digitālās transformācijas jautājumi. Man šķiet, ka ātrākie skrējēji skrien pa priekšu, bet sistēma tomēr ir iepakusī. Es raugos mazliet atturīgi. Šis būs ārkārtīgi liels pārmaiņas. Tās mainīs muzeju lomu, varas attiecības. Ir diezgan daudz nezināmā un risku.

Kuģim ir jānostabilizējas, lai mēs kaut ko regulētu, bet vai ir kādā drosmīgie, kas šobrīd mēģina ar to eksperimentēt?

E. V. Baidoties kanibalizēt šo diskusiju, gribu teikt, ka savā disertācijā veicu reprezentatīvu pētījumu par visu muzeju nozari un tajā diezgan skaidri iezīmējas, ka viena trešdaļa digitāli ir diezgan lielā briedumā, no tiem arī nāk inovatori – spēlētāji – līdz pieciem procentiem. Tad ir viedokļu līderi – lieli, kas var nostiprināt šīs idejas, pārbaudīt, ka tās nav pilnīgi trakas. Ir liela daļa vidējā termiņa ieviešēju. Un ir aptuveni 15–20 procentu, kas ieviešis ļoti lēni vai neieviešis nekad. Tā ir arī muzeju nozarē. Protams, ir arī čempioni, kas skrien pa priekšu, uzskaita digitālos

apmeklētājus, bet valsts līmenī šie resursi netiek uzskaitīti.

Ne tik sarežģīti, kā glabāt NFT, bet pietiekami sarežģīti ir nodrošināt mantojumu, kas ir saistīts ar arhitektūru. Jauki, ja mums būtu virtuālā realitāte, kurā mēs varētu skatīties 3D objektus pilsēvidē un pēc tam baudīt saglabātos. Dambja kungs, ko jūsu nozarē ietekmē digitalizācija? Kāds ir neizmantotais potenciāls?

Juris Dambis. Vispirms par pašu projektu: man liekas ļoti svarīgi, lai mēs saprastu, ka šis projekts šādā stadijā, kāds tas ir, ir tikai labs sākums. Salīdzinot arhitektūras kategorijās, tas nozīmē, ka mums ir ielikti pamati, bet tālāk jāuzbūvē visa ēka un tā pēc tam jālieto. Tātad tas ir tikai sākums, bet ļoti labs sākums. Labi šajā projektā ir tas, ka kopā ir saslēgušās vairākas institūcijas un apvienojušas informāciju, kas ir noderīga visiem. Nevis būt kālātāpēc, ka to kāds liek darīt, bet tāpēc, ka mēs paši esam gribējuši piedalīties šajā projektā un ievietot informāciju. Ja skatāmies uz pieminekļu aizsardzību, ir izdarīts diezgan liels darbs informācijas ievadīšanā. No sava arhīva esam digitalizējuši 49 000 vienību, no tiem – 38 000 fotoattēlu. Kultūras pieminekļu aizsardzības sistēma šajā gadā svin savu simtgadi, tas nozīmē, ka 100 gadu laikā daudz kas ir kļuvis pieejamāks visai sabiedrībai. Ja salīdzinām

pieminekļu aizsardzību ar muzeju sistēmu, pirmā ir daudz sarežģītāka. Muzejā parasti ir jomas speciālisti, taču noapaļojot Latvijā ir 9000 pieminekļu un katram piemineklim ir kāds saimnieks, kurš noteikti nebūs tas labākais eksperts. Mūsu ikdienas darbs ir būt sadarbību ar saimnieku un atklāt arī viņam vērtības, lai viņš zinātu, kas šajā piemeklī ir interesantākais. Labākais, ko katra paaudze spēj radīt, kļūst par kultūras mantojumu. Svarīgi ir to nosargāt un nodot nākamajām paaudzēm ne tikai mantojuma sargāšanas pēc, bet cilvēku dzīves kvalitātei. Modernās tehnoloģijas sniedz iespēju ar pavisam citu precizitāti un lielāku informācijas apjomu sargāt šo mantojumu. Esmu panēmis līdzīgu uzmērījumu blokotu, kurā ir redzams kādā veidā ar roku tika mērīts un dokumentēts, – tas ir ļoti nepieciešams, lai sargātu, mēritu un attīstītu kultūras pieminekli. Šodien jau to var darīt ar 3D lāzera skenēšanu, ar daudz precīzākām metodēm. Tā mēs varam nonākt pie daudz precīzākiem rezultātiem. Vecajos uzmērījumos precizitāte ir 5–50 mm, bet mūsdienu tehnoloģijas ļauj veikt uzmērījumus ar precizitāti divarpus tūkstoši punktu vienā kvadrātmilimetrā. Fantastiska precizitāte! Visas deformācijas, kas notiek ar kultūras piemeklī, varam piefiksēt ļoti ātri un to izmantot saglabāšanas nolūkos. Jāskatās, kā arvien iesaistīt modernās tehnoloģijas.

VIENS NO VEIKSMĪGĀKAJIEM
FRANČU ŠOVIEM PASAULĒ

LEGENDĀRĀS FRANČU MAKSĒINIECES
DZĪVES UN MŪZIKAS STĀSTS

PIAF
THE SHOW

NEATKARTOJAMĀS DZĪESMAS, SPILĢTS
VOKĀLS UN PARĪZES ŠARMA MAČĪJA

7. JANVĀRĪ
GORS, REZEKNĒ

8. JANVĀRĪ
VEF, RĪGĀ

EVENTS AGENCY

inbox.lv

biļešu
SERVIS

Digitālā bibliotēka veido tiltu, kā mēs visplašāk varam nodot informāciju visai sabiedrībai.

Man ir precīzējošs jautājums: cik tālu mēs esam līdz iespējai, kad, uzliekot virtuālās realitātes brilles, varētu aplūkot kādus vēsturiskos pieminekļus? Vai kaut kas tāds tiek darīts vai ir plānos? Tas gan vairāk ir jautājums no komercializēšanas puses, nevis pieminekļu saglabāšanas viedokļa.

Papildinātās realitātes piemēru ir diezgan daudz, īpaši pasaulē. Arī pie mums tādi mēģinājumi ir notikuši. Šobrīd 174 kultūras pieminekļi ir digitāli uzņemti. Lai mēs tiktu līdz 9000, vēl ir ejams garš ceļš. Tas ir ļoti liels naudas apjoms. Arī Eiropas Komisija jau sāk plānot, ka nozīmīgākajam mantojumam Eiropā būtu jābūt digitāli uzņemtiem. Nākotnē jāskatās, kur varam ņemt naudu, lai pie tā nonāktu. Pēc tam mēs to varam izmantot arī spēlētēs, bet jāsaprot, ka nopietnākais, kāpēc tas ir vajadzīgs, ir saglabāšanas nolūkos. Kad notiek kāda nelaime, piemēram, ugunsgrēks Parīzes Dievmātes katedrālē, – pateicoties tam, ka bija 3D skenējums, lai gan ne pārāk precīzs, zaudējumi kļuva mazāki.

Vēl viena joma, kas ir ar kritisku saturu, jo šobrīd skatāmies ne tikai kultūras mantojuma, bet arī nacionālās drošības griezumā, ir Nacionālais arhīvs. Kā šobrīd arhīvam iet ar digitalizāciju?

Māra Sprūdža. Tas ir nākotnes jautājums. Digitālā bibliotēka nav tikai tas, ko mēs esam pārvērtuši digitālā formā no pagātnes, bet arī tas, lai mēs varētu nodrošināt ilgstošu pieejamību tam, kas rodas šodien. Tas ir kopīgs darbs. Ir vajadzīgas jaunas tehnoloģijas, licences, prasmes. Man gribētos veicināt, lai šī digitālā bibliotēka būtu arī vieta, kur mēs satiekamies, diskutējam, runājam, apgūstam jaunās prasmes un dalāmies, es gribētu teikt – vairāk ar kļūdām un neveiksmēm nekā ar veiksmēm, jo kļūdas tomēr māca vairāk. Lai kolēģi neuzkāptu uz tā paša grābekļa, kam vienreiz jau esam uzkāpuši. Es piekritu, ka šis ir sākums. Svarīgi ir, kā mēs sadarbosimies, kāda būs mūsu sinerģija, lai Digitālo bibliotēku attīstītu tālāk. Ja runājam par arhīvu, visa nākotne ir digitāla, katram ir jāiegulda darbs, lai visi svarīgākie kultūras objekti būtu iekļauti. Svarīgs ir jautājums, ko mēs saglabāsim. Par to ir jāsāk runāt kopā ar muzejiem. Tagad katrs var izdot grāmatu. Vai mēs saglabāsim katru izdoto grāmatu? Vai mēs kaut ko atlasīsim? Rodas daudzi jauni jautājumi.

Mēs katrs kā iedzīvotājs varam būt daļa no mantojuma glabāšanas. Kā mēs šajā jomā redzam sadarbību ar iedzīvotājiem? Vai viņi ir tikai patērētāji vai arī viņiem ir kāda cita loma ar augstāku pievienoto vērtību? Kā jūs uz to skatāties no savas jomas un nozares?

Armands Magone. Iedzīvotāju iesaiste ir daudzpusīga. Pirmā ir tajā brīdī, kad redzam šo atklāto bibliotēku. 3,8 miljoni objekti. Kā tajā orientēties, kā to saprast? Jo vairāk to sāk izmantot, jo vairāk rodas pieprasījums pēc tā, kā tajā vēl nav, ko vēl vajadzētu izdarīt. Sabiedrības vēlme, ko vēl vajadzētu izdarīt, būtu viena veida iesaiste. Otrā – sabiedrība ir jāiesaista jēgpilni. Tas nozīmē, ka mums kā platformas veidotājiem, turētājiem un attīstītājiem ļoti jāievēro tās lietas, kas šobrīd strauji attīstās, – mākslīgais intelekts. Jo vairāk kaut kādi rīki būs palīdzējuši izdarīt rutīnas darbu, jo vairāk laika cilvēkiem paliks radošākiem uzdevumiem. Mūsu svarīgākais uzdevums ir ieguldīt tur, kur cilvēks var dot papildu vērtību gan konkrētiem

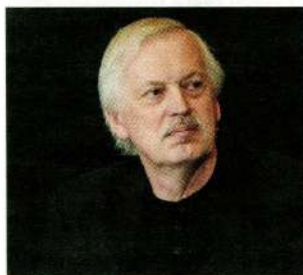
■ Gatis Ozols

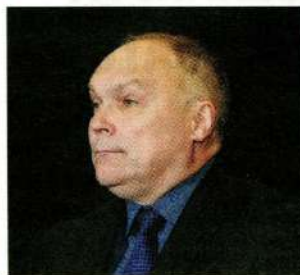
■ Jana Kikāne

■ Toms Ķencis

■ Juris Dambis

■ Armands Magone

■ Māra Sprūdža

■ Elina Vikmane

objektiem, gan visai sistēmai kopumā. Tas ir ļoti svarīgi. Nenonivelēsim to līdz tam, ka katrs rakstīs komentāru pie jautājuma bildes. Svarīgākais ir atrast kopsaucēju, veidot grupas, darīt radošas lietas, lai tas palīdzētu platformas attīstībai.

Gribu pajautāt Janai Kānelai – vai mākslīgais intelekts vai mašīnlasīšanas instrumenti prot lasīt veco druku? Vai to dara eksperti? Atsaucoties uz projektu Balsu talka, kuras mērķis ir iemūžināt mūsdienās runāto latviešu valodu, lai palīdzētu attīstīt runas tehnoloģijas latviešu valodā, varbūt arī šeit ir nepieciešama palīdzība un kādu var iesaistīt?

J. K. Ļoti piekritu Armandam teiktajam, ka vispirms mums ir jāizdara tas, ko mēs varam izdarīt ar tehnoloģijām, un tad ir jāļauj strādāt cilvēkiem. Mūsu paaudze kļūst aizvien vecāka. Mēs gribēsim sevi kaut kā intelektuāli nodarbināt. Labprāt talkosim – ģeoreferencēs, pārrakstīsim, labosim kļūdas, kurš zinās gotiku – mēģinās šifrēt, un tamlīdzīgi. Mūsu platformas daļa pirmkārt ir attīstīt tehnoloģiskos risinājumus, kuros ir iesaistīts gan mākslīgais intelekts, gan neironu tīkli un tamlīdzīgi. Nākamie soļi lielākoties ir zināmi. Esam atraduši naudu, lai veiktu balss pārvešanu tekstā, kas mums ļauj indeksēt ļoti lielas līdz šim nemeklējamas objektu daļas. Ir jāiet tālāk – ir personu atpazīšana, rokrakstu atpazīšana – visas šīs jomas,

kurās tehnoloģijas šobrīd jau ir ļoti attīstījušas. Tā ir platformas lielā priekšrocība, ka katrai institūcijai nav jātaisa kaut kas savs. Mēs varam strādāt kopīgi un kopīgi to arī izmantot.

Es varbūt neesmu tik skeptiska kā tu, Armand, domāju, ka jebkuram objektam cilvēks var iedot pievienoto vērtību – kaut vai ielikt koordinātu, izlabot kādu atpazīšanas kļūdu. Domāju, ka tajā ir liels potenciāls.

E. V. Man šķiet, ka ikvienai inovācijai ir savs pozitīvais izmantojums un ēnas puses, neredzamā puse. Mēs, protams, varam domāt, ka visi cilvēki iesaistīsies un visu aprakstīs... Jautājums, vai zinātniskās institūcijas, kuras ilgstoši sevi ir uzskatījušas par ekspertiem, būs gatavas atdot šo varu un pieņemt citu cilvēku aprakstus. Digitālajā vidē valda pavisam citi spēles noteikumi. Kāda līmeņa ekspertīze tā būs? Vai mēs visi esam eksperti? Vai pieņemam, ka tur var būt jebkas? Tomēr joprojām pastāv Vikipēdija, kurā sadarbība ir noteikta. Man liekas, tas būs vislielākais jautājums – cik daudz varu atdot, jo amatierzinātne jeb pilsoniskā zinātne pamatā tiek izmantota veidos, kur cilvēkiem nav pārāk daudz varas. Viņi digitāli vai digitālāzē konkrētus objektus, ieraksta savu balsi, bet to apstrādā citi. Jautājums, ja nākotnē tiek plānots pilnībā šo vidi atvērt un būs iespēja no mākslas darbiem izveidot izstādes vai izdevumus, kas ekspertiem nav pieņemami, – kas notiks tad?

A. M. Ir arī ļoti piemēri: *Zudušajā Latvijā* cilvēku iesaistīšanās bija pat galvenais nosacījums, citādi šis projekts neizdotos. Ir, protams, lietas, ko nevar atdot visiem. Visi nevar labot muzeja priekšmetu aprakstus.

Droši vien tā ir cieņpilna sadarbības veidošana ar kaut kādām robežām. Jābūt savstarpējam līgumam.

A. M. Vēl jau pa vidū vajadzētu būt kādam redaktoram, kurš pārskatītu veselul starpslāni interpretācijas, kas nav tik viennozīmīgi informējami un kas varbūt nav tik precīza.

J. D. Manuprāt, nevajag satraukties par to, ko darīs visa sabiedrība. Saglabāsies,

protams, ekspertu zinātniskais līmenis ar pierādījumiem, kurā ir ļoti rūpīgi jāstrādā. Arī zinātniskais līmenis ņems kaut ko no tā, ko rada visa sabiedrība, jo tajā arī ir kaut kas vērtīgs. To tikai nedrīkstētu sajaukt. Mēs nedrīkstam aizstāt zinātnisko līmeni ar visas sabiedrības radīto produktu. Domāju, ka tur viss būs kārtībā.

Digitālajā bibliotēkā ir liels potenciāls pedagogiem, lai izglītotu vēsturē un kultūras vēsturē. Varbūt jums ir kāds labs piemērs?

E. V. Muzeju nozarē ir ārkārtīgi labs piemērs izglītības un digitālo pakalpojumu jomā. Sākoties pandēmijai, tie muzeji, kas bija veikuši digitizāciju pietiekamā apmērā, kam bija pieejamas tehnoloģijas, kas spēja uzrakstīt projektu, cilvēki, kuri prata tehnoloģijas, aptuveni trešdaļa muzeju ieviesa digitālās muzeju programmas. Tas ir izradījis ļoti veiksmīgus produktus, jo viens no retajiem digitālajiem produktiem, par kuru muzejs saņem ienākumus. Tas varēja notikt, pateicoties *Skolas somai*, kas šos produktus iekļāva kā apmaksātus. Tas nav zaudējis aktualitāti arī pēc pandēmijas, jo ļauj vadīt nodarbes plašākā ģeogrāfiskajā areālā un sākt ciešāk strādāt arī ar diasporām.

Varbūt varat minēt kādu konkrētu piemēru?

E. V. Ap 30 muzeju pandēmijas laikā katru dienu vadīja nodarbes. Tagad tuvojas valsts svētki, un Cēsu muzejs ir viens no tiem, kas lepojas ar speciālu tematisku digitālo programmu. Visticamāk, tam būs pietiekami daudz pieprasījumu no pilsētu skolām, kuras atrodas attālak un no kurām nav tik vienkārši atbraukt. Ziedoņa muzejs strādā ar Zviedrijas diasporu. Tie ir tikai divi piemēri, bet ir vēl vairāki.

Tā ir nodarbība un virtuālā ekskursija muzejā?

E. V. Ļoti dažādi. Ir nodarbes, prezentācijas, ir digitalizēts viss muzejs, kas piedāvā ekskursiju; tās ir spēles, testi ar dažādiem digitālajiem rīkiem. Ir pilnīgi skaidrs, ka digitālajā vidē 45 minūtes bērniem priekšā nevar būt vienkārši runājoša galva. Tā tas vairs nedarbojas. ■

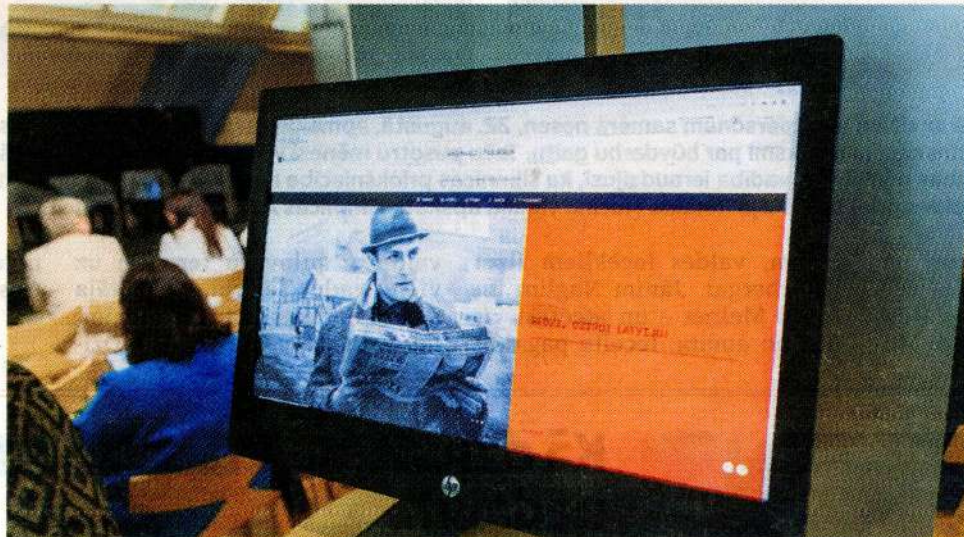

SASNIEGUMS. Zināšanām un stāstiem satiekoties

Latvijas Nacionālā bibliotēka (LNB) pagājušonedēļ svinīgi atklājusi jaunu apjomīgu informācijas resursu "www.digitalbiblioteka.lv", apvienojot Latvijas arhīvu, muzeju, bibliotēku, organizāciju, pašvaldību un privātpersonu uzkrātos attēlus, dokumentus, periodiskos izdevumus, grāmatas, kartes, gleznas, notis, kinofilmas, skaņas un video ierakstus u. c.

Vietnē pieejamas vērtības no vairāk nekā 500 partneru krājumiem un kolekcijām no visas Latvijas un pasaules, pavisam šobrīd atrodami vairāk nekā 3,8 miljoni digitālo vienību par jebkuru tēmu.

Vietnē ir saturs, kas līdz šim pieejams gan portālā "periodika.lv", gan "redzirdilatviju.lv" (Latvijas Nacionālā arhīva, Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīva audiovizuālo, foto un skaņas dokumentu digitālā krātuve), gan "filmas.lv", gan dau-

OSKARS ARTŪRS UPENIEKS/ LR KULTŪRAS MINISTRIJAS FOTO

Latvijas Nacionālajā bibliotēkā 26. oktobrī tika atklāta jaunā Digitālās bibliotēkas vietne.

dzās citās digitālās kolekcijās. Šīs vietnes gan turpinās būt un papildināties. Vietnē "Digitalbiblioteka.lv" būs pieejams arī vienots meklēšanas pakalpojums, kā arī iespēja gan apskatīt digitālo saturu, gan noskaidrot, pie kuras insti-

tūcijas jāvērsas, ja, piemēram, konkrētais materiāls vēl nav digitalizēts.

Projekts "Kultūras mantojuma satura digitalizācija" ir Eiropas Reģionālās attīstības fonda un valsts finansēts projekts, kurā ieguldīti 11 miljoni eiro. Tas ir attīs-

tīts divās kārtās kopš 2017. gada. Puse no projekta finansējuma ieguldīta vērtīgu kultūras mantojuma materiālu digitalizācijā – tās ir gan filmas, gan audio un video, gan muzeju krājuma materiāli, gan kultūras pieminekļu 3D uzmērījumi.

Avots: Latvijas Avīze

Datums: 30-10-2023

LASĪŠANAS VEICINĀŠANA

◀ **LATVIJAS** Nacionālās bibliotēkas (LNB) Ziedoņa zālē 3. novembrī no plkst. 14 līdz 18 notiks Latvijas Grāmatizdevēju asociācijas un LNB rīkotā konference *Lasītprasme un lasīšanas veicināšana: izglītotas un demokrātiskas sabiedrības stūrakmeņi*. Pieredzē dalīsies Eiropas grāmatniecības nozares līderi un vārda brīvības aizstāvji.

Avots: Diena

Datums: 03-11-2023

SVĒTKI GRĀMATU DRAUGIEM

3. un 4. novembrī Latvijas Nacionālajā bibliotēkā notiks Rīgas Grāmatu svētki. Tajos paredzēta plaša programma, tikšanās ar rakstniekiem, dzejniekiem, literatūrzinātniekiem un tulkotājiem, lekcijas sarunas un diskusijas par interesantiem tematiem. Būs arī iespēja iegādāties grāmatas par labām cenām, darbosies grāmatu maiņas punkts, kur izlasītās grāmatas varēs iemainīt pret citām, vēl nelasītām.

Avots: Ieva

Datums: 01-11-2023

Savpato latvieti cildinot

"Tās mākslas ir kā alkohols. Reiz pie viņām pieradis un nodevies tām, nevar vairs atstāt. Ja arī citi neatzīst un nekā neatrod, tad tomēr pašam vajag spēēt tā strādāt, lai sevi pats vērtības at- rastu." Šos zīmīgus vārdus 1921. gada pavasarī Parīzē rakstījis Ansis Cīrulis (1883-1942) – mūsu mākslas Meistars, latviešu grafiķis, lietī- šķās mākslas korifejs un Lat- vijas valsts karoga standar- ta un Latvijas Republikas pirmās pastmarkas meta autors.

Latvju raksti gan vizuāli, gan skaniski, gan vārdkopās – šī trejādība ir pamatā muzikālajam uzvedumam par Ansi Cīruli.

Sestdien, 4. novembrī, plkst. 20 un svētdien, 5. no- vembrī, plkst. 17 Dzintaru koncertzālē skanēs viņam veltīts muzikāls uzvedums "Ansis Cīrulis. Ģenijs. Lat- vietis", kura uzstāties aktie- ris Vilis Daudziņš, dziedā- tājs Jānis Šipkēvics (Shipsea), pianists Rihards Plešanovs un Latvijas Radio kora solis- ti diriģenta Sigvarda Kļavas vadībā.

Bet māksliniece Anna Heinrihsone ir izveidojusi ekspozīciju ar Anša Cīruļa mākslas darbu elementiem.

Ansis Cīrulis bija sap- ņotājs ar amatnieka tvērie- nu, kurš savā samērā isajā radošajā mūžā paspēja ra- dīt ļoti daudz mākslas dari- ņājumu, arī grieztaises Lat- vijas Valsts prezidenta akre- dītācijas telpām Rīgas pili un atjaunotās freskas ar ale- goriskajām figurām Dzint- aru koncertzāles vestibīlā. Neaizmirstami smeldzīgi viņš atainojis Pirmo pasau- les karu savā beģļu ciklā. Cī- ruļa daiļrade, kas aptver pla- šu amplitūdu, ieguvusi no- saukumu – savpatais latvis- kums.

Ansis Cīrulis visu mūžu sapņoja par glezniecību un augsto mākslu, bet dzīves ist- enība mākslinieku vilka pie zemes – traukiem, mēbelem, sienu dekoriem. Šajā māksli- niekā gluži kā savienojas di- vas personības – sapņotājs un realists, kuras uzvedumā iemiesos Vilis Daudziņš un Janis Šipkēvics.

Anša Cīruļa radošās per- sonības stāsts tiks vēstīts ar laikabiedra, komponista Jē- kaba Graubiņa muzikas va- lodu un tautasdziesmu ap- darēm. Abu mākslinieku darbos ikviens zīme un ideja ir aizrautīgi latviska, un tau- tasdziesmu lielumam katrs tuvojošs ar sappu pilnu pār- liecību un ticību.

Uzveduma radošā ko- manda: muzikālais vadītājs Sigvards Kļava, režisors Pe- teris Kriolovs, libreta auto- re Nora Ikstena, scenogrāfe Anna Heinrihsone.

Tikšanās Rīgas Grāma- tu svētkos. Piektdien, 3. un 4. novembrī, Latvijas Nacionālajā biblio-

tēkā Rīgas Grāmatu svētkos tiksies dažādu paaudžu lasī- tāji, autori, mākslinieki un izdevēji.

Gaidāma liela literatūras daudzveidība – dažādu žan- ru grāmatas un izdevumi, sākot no praktiskās literatū- ras līdz vēstures un tulkotās literatūras spilgtāko autoru jaunajiem darbiem.

Ieva Saliete un "Sinfo- nietta Rīga". Sestdien, 4. no- vembrī, Latgales vēstnie- cībā "Gors" skanēs krāšņa koncertprogramma "Zvied- ru Mocarts un koncerts klavesinam", ko atskaņos "Sinfo- nietta Rīga" un Ieva Sa- liete, bet pie diriģenta pul- stāsties Normunds Šņē. Ie- vas Salietes vārds aizvadi- tajos gados Latvijā kļuvis teju par sinonīmu klavesi- nam. Meistarību spodrinā- jusi senās mūzikas lietprā- tēju kalves Freiburga un Bā- zelē, jau labu laiku starp- tautisku koncertģeogrāfiju viņa savieno ar dzīvi glez- nainajā Rēzeknes pusē. Pro- grammā – arī Andra Dzenī- ša klavesīnkoncerta "Strē- les" pirmatskaņojums.

Polifēms un Galate- ja. 3., 7. un 9. novembrī plkst. 18 Jāzepa Vītola Lat- vijas Mūzikas akadēmijas (JVLMA) Lielajā zālē va- rēs piedzīvot JVLMA ope- rstudijas "Figaro" jaunie- studējumu "Polifēms. Ver- sija" Ināras Sluckas režijā. To veidojusi profesionāļu komanda – arī scenogrāfs Aigars Ozoliņš, tēpu māksliniece Evija Dāboli- ņa, diriģents Artūrs Gailis, koncertmeistare Ingu- na Puriņa un mākslinie- ciskais vadītājs Viesturs Gailis, Lomās – Rihards Millers vai Artis Muiznieks (Polifēms), Laura Kancāne vai Paula Mihailova (Gala- teja), Lāna Muizniece (Li- kasa), Andris Kipjuks vai Dainis Kalnačs (Akids), kā arī Rīgas Doma kora skolas audzēkņi Jāzeps Kehris un Jurgis Pudulis. **K2**

ANITA BORMANE

Operstudijas "Figaro" jauniestudējumā "Polifēms. Versija" Ināras Sluckas režijā Polifēma lomā iejuties Rihards Millers (no kreisās) vai Artis Muiznieks.

RIĢAS GRĀMATU SVĒTKU IZLASE

Piektdien, 3. novembrī

- Plkst. 12 – atklās Dr. phil. Ralva Bīcevska monogrāfiju "Vīnpus cilvēka", kas apraksta cilvēka un pasaules attiecības modernitātē, kur sabiedrība rada pasauli pēc sava tēla un līdzības (LJ Akadēmiskais apgāds).
- Plkst. 13 – tikšanās ar Haso Krullu eposa "Metrs un Dēmetra" atdzejojāju Guntaru Godiņu (Latvijas Rakstnieku savienība).
- Plkst. 14 – netradicionālu sarunu ar rakstnieci Māru Svīri par viņas jaunāko romānu vadīs literatūrzinātniece Bārbala Simšone (apgāds "Zvaigzne ABC").
- Plkst. 15 – "No saknēm uz galotnēm". Grāmatas autori Māra Mellēna un Andrejs Svīlāns risinās sarunu par mūsu attieksmi pret kokiem (apgāds "Madris").
- Plkst. 16 – ārvalstu prozas tulkojumi latviešu valodā. Diskusija par itāļu rakstnieka Džakomo Macariolas grāmatu "Mans brālis ķer dinozaurus" (izdevniecība "Latvijas Mediji").
- Plkst. 17 – slavenā skandināvu romānu sērija "Millennium" sievietes skatījumā. Zvedru rakstniece Kārīna Smimofa par savu grāmatu "Metene jūras ērgļa nagos" sarunā ar literāti Kristīni Ilziņu ("Zvaigzne ABC").
- Plkst. 18 – Fokusā – Ukraina. Saruna ar tulkotāju Māru Poljokovu par ukraiņu autoru esrju krājumu "Karastāvoklis" ("Dienas Grāmata").

Sestdien, 4. novembrī

- Plkst. 11 – rakstnieks Guntis Tālērs ar literatūrzinātnieci Bārbalu Simsoni un literāti Kristīni Ilziņu runās par savu jauno romānu "Sestdienas kungs" ("Zvaigzne ABC").
- Plkst. 12 – Andrusa Kivrehka romāns "Lidojums uz Mēnesi" vēsta par kosmonauta lidojumiem uz Mēnesi un ceļu pie lidojuma iegūtajiem draugiem. Sarunā par to piedalās autors, tulkotājs Guntars Godiņš, kā arī Contra un Guntis Berelis (izdevniecība "Pētergailis").
- Plkst. 13 – grāmatas "Rīgas nākotnes vēsture" autors, arhitektūras vēsturnieks Jānis Lejnietis sarunā ar Rīgas pilsētas arhitektu Pēteri Ratas, pilsētplānošanas ekspertu Neļu Balgali un arhitektu Andi Sili meklēs atbildes uz jautājumiem, kāpēc arhitektu un pilsētbiroviņu ieceres un plāni kļūva par vēsturi ("Zinātne").
- Plkst. 14 – "Jandāliņš". Dzejnieka Kārļa Vērdina jaunākā dzejas krājuma atvēršanas lasījums ("Liels un mazs").
- Plkst. 15 – grāmatas "Piestājot Indijā" autore Maijas Bērziņas un filozofijas un reliģijas vēstures pasniedzēja Valda Svīrka saruna par Latvijas un Indijas dzīves paralēlēm ("Madris").
- Plkst. 16 – saruna ar filozofu Igoru Šuvajevu par oriģinālejsu krājumu "Marginālījas" ("Neputns").
- Plkst. 17 – spīrgtas un modernas vēsmas vai draudi grāmatu nākotnei? Uz sarunu par maksīgā intelekta lomu grāmatu tapšanas procesā aicina Grāmatu kluba vadītāja Kristīne Pikenena.

"Jāatrod tikai īstā grāmata"

DIĀNA JANCE

Māksliniece Anete Bajāre-Babčuka nesēn leguva "Zelta ābola" balvu Bratislavas bērnu grāmatu biennālē, kas jau 29. reizi šoruden noritēja Slovērijas galvaspilsētā.

Rādīt 2072 ilustrācijas no 355 grāmatām, biennālē piedāvā 275 mākslinieki no 36 valstīm. To atbalsta Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija (UNESCO) un Starptautiskā bērnu un jaunatnes literatūras padome (IBBY), kā arī Slovērijas Kultūras ministrija. Latviešu mākslinieki Bratislavas "Zelta ābolu", vienu no visnozīmīgākajām ilustratoru balvām pasaulē, saņēma jau otro reizi – 2019. gadā to ieguva Jānis Blanks par Artūra Gobas dzejoļu "Zemes vēzis" ilustrācijām, bet šogad māksliniece Anete Bajāre-Babčuka balvu saņēma par vizuālo redzējumu Ineses Zanderes stāstam "Divas Almas" ("Liels un mazs", 2021).

– Kā rodas grāmatas ilustrācijas, kurā brīdī tās ieraugāt?

A. Bajāre-Babčuka: – Darbs parasti sākas ar tekstu, e-pastā saņem manu skriptu, to izlasu vairākas reizes, cenšos notvert īsto noskaņu, saņemas svarīgāko. Vide, gadalaiks, galveno varoņu raksturi, tematika – tas viss ietekmē krāsu izvēli un tehnisko risinājumu. Kad saņūtu virzienu, keros pie skicēm, uzklāšu mākslinieciskā redaktora viedokli, reizēm arī autoram ir savi komentāri vai preferences. Pirmajās skicēs vienmēr parādās galvenais varonis, cenšos atrast īsto tēlu, no tā izriet viss pārējais. Grāmata "Divas Almas" jau pirmie teikumi rada izteiksmīgas asociācijas – vasaras brīvdienas, veca lauku māja, netāla jūra, to bērniņas lauku vasaru garšu arī centos ietvert ilustrācijās. Mazajās detaļās – lietās, ko Alma atvedusi no mājām – parādās kontrasts ar vidi, tās ir mūsdienīgas, nedaudz neideālas, senatnīgajā lauku mājā – flamingo peldriņķis pie simtgadīgā sliekša, plākssteris blakus vecclaičam zupas skīvī, flomāsteri izbrīnīti uz platu deļu grīdu. Šajā grāmatā bija vēl papildu izaicinājums – iedzīvotājus Almas izteiles pasaulē, kas ir klātesoša, bet reizē noskirta no realitātes.

– Kā jūs skaidrotu latviešu grāmatu ilustratoru daudzos starptautiskos panākumus?

– Mums tiešām ir daudz talantīgu ilustratoru, kas pārliecinoši izkopojuši savu rokkrastu, tiek izdotas ļoti brīnišķīgas grāmatas, tāpēc koleģu panākumi šķiet likumsakarīgi. Tikti pamanītam lielajās izstādēs un konkursos gan lie-

Anete Bajāre-Babčuka: "Mums tiešām ir daudz talantīgu ilustratoru, kas pārliecinoši izkopojuši savu rokkrastu, tiek izdotas ļoti brīnišķīgas grāmatas."

KARINAS MIEZĀJAS FOTO

Grāmatai nav jābūt skaļākai par multfilmu, lai bērns to pamanītu.

– Daudzi pētījumi rāda, ka mūsdienu bērni arvien mazāk lasa. Kā to varētu mainīt, kā viņus ieinteresēt?

– Nezinu, vai pateikšu ko jaunu – grāmatu mīlestībai saknes meklējamas ģimenē. Sākums ir vecāku piemērs, tas, vai mājās pieejamas interesantas un vecumam atbilstošas grāmatas, vai ir kāds, kas lasa priekšā.

Domāju, ka nozīme ir arī stāstniecības attīstīšanai. Šogad Latvijas kultūras kanona projektā sadarbibā ar autori Luīzi Pastori un Latvijas Nacionālo bibliotēku izveidojam stāstu radīšanas puzzle, ko atklāsim Rīgas Grāmatu svētkos 4. novembrī. Tas ir ļoti interesants materiāls, kas bez rakstīta teksta, iepazīstina ar kultūras kanona vērtībām, bērniem palīdzēs atstāt stāstnieka prasmes. Vairāki bērni, kuriem šķiet, ka grāmatas ir garlaicīgas, jāsāk ar mēģinājumu stāstu veidot un rakstīt pašiem.

– Kāda ir jūsu attieksme pret e-grāmatām? Un – kāda pret pārāk dārgiem izdevumiem?

– Uzskatu, ka e-grāmatas, tāpat kā audiogrāmatas var būt noderīgas dažādās situācijās; pati gan digitāli nelasu, daudz vairāk izbaudu lasīt īstu grāmatu.

Tiesa, grāmatas aizņem daudz vietas, un, tā kā esmu diezgan aizrautīga lasītāja un lasu dažādu nozaru literatūru, cenšos iegādāties un turēt mājās tikai tās grāmatas, kuras bus interese lasīt atkārtoti. Jaatzīst, ka nespēju iegādāties grāmatu ar neglītu vāka dizainu – tā šķiet necieņa pret lasītāju, ja uzrunā teksts, bet atbaida vāks, aizņem bibliotēkā. Regulāri apmekleju vietējo bibliotēku, tā ir lieliska vieta, kur aiziet ar bērniem un ļaut viņu eksperimentālajām izvēlēm.

– Vai pastāv kādas īpašas "burvju zintis", lai ar ilustrā-

cijām mūsdienu bērnu varētu ieinteresēt grāmatu apskatīšanā, lasīšanā?

– Esam tik dažādi, ka diez vai ir viena formula, kas strādās visiem, bet laimīgā kārtā grāmatu piedāvājums ir tiešām plašs, kaut kas atrodams katrā gaumei, tikai jāmeklē. Lai ieinteresētu potenciālo lasītāju, ilustrācijai, īpaši vākam, ir ļoti svarīga loma, tāpēc savā ziņā tā ir vissvarīgākā ilustrācija. Vākam jāatpoguļo grāmatas kopejā noskaņa, jāatklāj kaut kas par šķēti, un galvenokārt jārada interese uzziņāt vairāk. Tiešām ticu, ka jāatrod tikai īstā grāmata, lai nelasītāju pārverstu par lasītāju, bet tā īstā katram būs cita.

– Datorspēles un animācijas filmas, lielākoties, vizuāli ir uzbrūkošas, pat agresīvas. Kā izjūtat šo konkurenci?

– Īsti gan neuzskatu, ka grāmatām būtu jākonkurē ar animācijas filmām un datorspēlēm. Protams, virtuālā vide savā ziņā konkurē ar visu, kas atrodas ārpus tās – aktivitātēm, laiku ar tuviniekiem, mājās darbiem, hobijiem un arī grāmatām. Tomēr uzskatu, ka grāmatai nav jābūt skaļākai par multfilmu, lai bērns to pamanītu, jo tā vienkārši ir kaut kas pilnīgi cits, savs laiks filmiņai un savs – grāmatai.

– Cik ilgā laikā top vienas grāmatas ilustrācijas?

– Aktīvais darbs, kad strādāju pie skicēm un gatavām ilustrācijām, parasti ilgst divus līdz trīs mēnešus. Pirms tam kādu laiku varu apdomāt stāstu, galvenā varoņa raksturu, sajūtas, vidi. Manas ilustrācijas rodas galvā un tikai tad – uz papīra. Zīnu māksliniece, kam domāšanas process labāk veicas zīmējot, bet man, pirms sāku skicēt, vajag prātā sarežģēt kaut aptuvenu attēlu.

Ir arī grāmata, pie kuras, gan ar pārtraukumiem, strādāju aptuveni gadu. Arī tā bija ļoti interesanta pieredze, ar rūpīgi izstrādātiem skicē posmiem un ilgākām pārdomu pauzēm.

– Kā jūs, māksliniece, jūtaties mūsdienu Latvijā? Vai

pietieki iespēju strādāt, saņemt radošās stipendijas?

– Protams, kā valsts esam mazi, mūsu grāmatām nav milzu tirāžu, arī auditorija nav tik liela, esam tālu no vidējā atalgojuma līmeņa Eiropā. Darbs radošajās industrijās, neatkarīgi no lokācijas, nāk ar saviem izaicinājumiem, ar kuriem brīžiem kļūst grūti cīnīties. Tomēr kopumā Latvijā ir daudz interesantu kultūras norišu, projektu, kuros piedalīties. Pēdējos gados Rīgas pilsetas zīmolu publiskās telpas noformējuma izveidē ir ļoti interesanti sadarbības projekti ar māksliniekiem. Ir patīkami redzēt, ka, piemēram, svētku plakāti ir ne tikai informatīvi un formāli noformēti, bet arī atspoguļo lokālo mākslas vidi. Grāmata mākslas nozīme mums ir ļoti spēcīga, prieks būt daļai no tās.

– Ukrainas kara sadedzinātās tik daudz bibliotēkas, bet dzirdēju, ka tagad ukraiņi lasot īpaši daudz.

– Lasīšana kā process var būt dziedinošs, arī tulkojums, ko varam lasīt latviski, ir jūtams, ka ukraiņu autori ar grāmatu palīdzību mēģina risināt šo sāpīgo pieredzi. Latviski lasām "Karš, kurš pārverta Rondo" ir grāmata, par kuru reizē liels prieks, ka tāda radusies, bet reizē ļoti skumji, ka tāda bijusi nepieciešama.

– Dzirdēts par daudz, kuri agrākos laikos naudu ieguldīja grāmatās, tā cerot, ka tas būs kā nodrošinājums "nebalstītiem dienām". Taču pasaule mainījusies, arī iespaidīgā kultūra, un šis nodrošinājums izgaisa. Kādu jūs saņūtat grāmatu vērtību?

– Ir daudzi tiešām skaisti, mākslinieciski augstvērtīgi grāmatu eksemplāri, kuras gribas turēt augstā plauktā un šķirīst ar baltiem ciemiem, tomēr lielākoties manās acīs vērtība ir saturam. Manā grāmatu plauktā vairākus grāmatu ir ar nobuzātām muguriņām un apdauztiem stūriem, bet manā skatījumā tieši tas ceļ vērtību, jo redzams, ka laba grāmata, ja reiz tik aktīvi lasīta.

■ VIEDOKLIS

Ar siltumu un iejūtību

Uzvarētājus izraudzījās starptautiska žūrija, kuras pārstāvi bija no desmit valstīm. Latvijā tajā pārstāvēja 2022. gada Jāna Baltvika balvas laureāte, 2017. gada Tallinas triennāles žūrijas vadītāja, māksliniece Gundega Muzikante, kuras ilustrācijas bijušas nominētas gan Astrīdas Lindgrēnas, gan Hansa Kristiana Andersena balvām:

"Vērtēšanas process bija ļoti intensīvs, to paveicām trīs dienas. Tēmu bija ļoti daudz, bērnu grāmatas un to ilustrācijas nav šķiramas no aktuālajiem notikumiem. Bija pārstāvētas visas iespējamās tehnikas – gleznotas, digitālas un pat izšūtas. Var teikt, ka it visas ilustrācijas bija tiešām augstā mākslinieciskā līmenī, un žūrijas fokuss no diskusijas par mākslinieciskām kvalitātēm pārvirzījās uz vēstījumu, saturisko vērtējumu.

Latviešu ilustratoru darbs pasaules kontekstā izskatās ļoti pārliecinoši, atšķirīgi, kvalitatīvi un daudzveidīgi, bet Anetes skatījumam un vēstījumam piemīt siltums un papildu kvalitāte – mīlīga iejūtība –, un tas viņas darbus atšķir no pārējiem. Šī iejūtība, kuru var izjust detaļās, rada istumu, ar ko var identificēties lasītājs, iejūtība ir universāla valoda, ko uztver visi, jebkurā pasaules malā. Žūrija uzvēra arī tēmas risinājumu, jo daudzās valstīs bērns un nāve būtu tabu tēma."

Avots: Kultūrzīmes

Datums: 01-11-2023

Kara laika budžetā kult

Katastrofāls – šis vēl ir maigākais formulējums, kas atklātībā izskanējis saistībā ar kultūras finansējumu

DIĀNA JANCE,
ANITA BORMANE

Finanšu ministrs Arvils Ašerādens un Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas priekšsēdētājs Jānis Reirs jau ne reizi vien, runājot par 2024. gada kultūras budžetu, atkārtoti šī mitoloģisko frāzi, ka Latvijā kultūra esot pārfinansēta nozare.

"Procentuālie izdevumi no iekšzemes kopprodukta (IKP) kultūrai sarak, un tas patiesi ir satraucoši," tā 10. oktobrī Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas sēdē teica kultūras ministre Agnese Logina. 2010. gadā – finanšu krīzes gadā – kopejais kultūrai atvēlēto līdzekļu apjoms bija 0,5% no IKP, bet 2024. gada prognoze, ieskaitot arī prioritāros pasākumus, norāda, ka ejam virzienā uz leju, un tie ir 0,39% no IKP, piebilda Kultūras ministrijas (KM) valsts sekretāre Dace Vilsona.

Pēc A. Loginas teiktā, vienīgais kultūras segments, kas prognozējamā aug līdz ar ekonomiku (kuras attīstība gan realitātē bremzējas), ir Valsts kultūrkapitāla fonda (VKKF) finansējums, kas piesaistīts akcijas nodokļu ieņēmumiem ar augšupejošu dinamiku un finansē radošo procesu visā tā daudzveidībā.

VKFF ir radošo cilvēku problemātikai "Kultūrzīmes" pierveidības citreiz, soroiz mūsu fokusā – valstiski nodarbināto kultūras darbinieku un Dziesmu un deju svētku procesā iesaistīto situācija.

Viļņošanās un neapmierinātība

Saskaņā ar aktualizēto grafiku 2024. gada valsts budžeta likumprojekta paketi Saeimā paredzēts iesniegt piektdien, 3. novembrī. Jūnija beigās, lai varētu īstenot kultūras nozares nākamā gada prioritāros pasākumus, Kultūras ministrija no budžeta pieprasīja 67,7 miljonus eiro, no kuriem par neatliekami nepieciešamiem atzina 21,4 miljonus. Ministru kabinets, 26. septembra sēdē izskatot un apstiprinot nozaru ministriju prioritāro pasākumu valsts budžeta pieprasījumus, lēma par papildu 13,6 miljonu eiro piešķirumu KM atbildības jomām – kultūras nozarei 2024. gada piešķirti papildu 8,1 miljoni eiro, savukārt mediju politikai – 5,5 miljoni.

Šis lēmums kultūras joma strādājošajos izsauc plašu viļņošanās.

Skalji runājot par mūziķu zemo atalgojumu arī pārejo

Kultūras ministrija no budžeta pieprasīja 67,7 miljonus eiro, no kuriem par neatliekami nepieciešamiem atzina 21,4 miljonus. Valdība lēma par papildu 13,6 miljonu eiro piešķirumu KM atbildības jomām. Avots: Kultūras ministrija

Baltijas valstu kontekstā, savu neapmierinātību pārdūsi Latvijas profesionālie mūziķi – Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris (LNSO), "Sinfonietta Rīga", Valsts akadēmiskais koris "Latvija" –. Dziesmu un deju svētku procesā iesaistīto kolektīvu vadītāji u.c.

Latvijas Diriģentu asociācija (LDA) aizvakar aicināja nākamā gada budžeta prioritātēs iekļaut Dziesmu svētku "ikdienas procesam nepieciešamo finansējumu" (Naura Puntūļa šim nolūkam pieprasītie 4,9 miljoni eiro nav iekļauti KM valsts budžeta prioritātēs, un finansējums tam nav paredzēts). LDA arī atgādina, ka patlaban Dziesmu svētku kustības kolektīvu vadītāji – koru, deju kolektīvu, koku ansambļu un pūtēju orķestru vadītāji – par darbu ar vienu kolektīvu no valsts saņem 39,69 eiro mēnesī pēc nodokļu nomaksas. Savukārt pārejie kolektīvu vadītāji par vienu kolektīvu vadīšanu saņem 19,84 eiro mēnesī pēc nodokļu nomaksas. Pārejo finansējumu kolektīviem nodrošina pašvaldības, kas varot būtiski atšķirties. LDA uzsvēr, ka situācijai nemainoties, Dziesmu svētki 2028. gadā bus apdraudēti un "tādā emocionālā, daudzskaitlīgā apjomā un maksimāli augstvērtīgi" kā šovasar vairs nenotiks. LDA paredz, ka diriģenti "pazemojošā atalgojuma dēļ" Dziesmu svētku procesa regulāru sagatavošanas darbu pārtrauks jau tuvākajā laikā.

No Daces Vilsones teiktā Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijā izriet, ka 1,2 miljoni eiro šim mērķim tiks meklēti mūzikas un mākslas

skolu finansējuma: "Mēs pārskatīsim kultūrizglītības procesā plānotos izdevumus un meklēsim iespēju piesaistīt arī citu finansējuma avotu šīs izglītības nodrošināšanai." Pagaidām risinājums neesot vēl līdz galam izstrādāts, tas tiks izdarīts līdz gada beigām.

Algu pieaugums – tikai 6%

Vēl tikai šogad maijā dibinātā Latvijas Profesionālo mūzikas kolektīvu asociācija nāca klajā ar atklātu vēstuli, kurā pauda mūziķu izjusto aizvien lielāku nedarbošību par nākotni, kā arī par bāzām par profesionālu aizplūšanu labāka atalgojuma meklējumus uz citām valstīm. Ari SIA "Latvijas koncerti" valdes loceklis Guntars Ķīrisis preses konferencē aicināja jauno valdību nodrošināt, lai profesionālie mūziķi tiktu labāk atalgooti, sakot, ka "nevienu valsti, kas sevi uzskata par kultūras valsti, nevar būt situācija, ka profesionāls mūziķis strādā cienijamu darbu lielveikalā, jo par mūziķa algu nevar iztikt". Tam pievienojas arī Latvijas Mūzikas padome, atbalstot aktualizēto jautājumu par Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas finansējuma nodrošināšanu un Latvijas akadēmiskās mūzikas kolektīvu mūziķu atalgojuma celšanu, atklātā vēstulē paužot, ka, palielinoties sabiedriskā un privātā sektora atalgojumam Latvijā, inflācija rada papildu ekonomisko spiedienu uz visiem iedzīvotājiem, "īpaši tas jūtams mūziķu vidū, kuri joprojām saņem nepietiekamu atalgojumu, salīdzinot ar vis-

pārejo atalgojuma līmeni valstī un nozares profesionāļu atalgojumu citās valstīs.

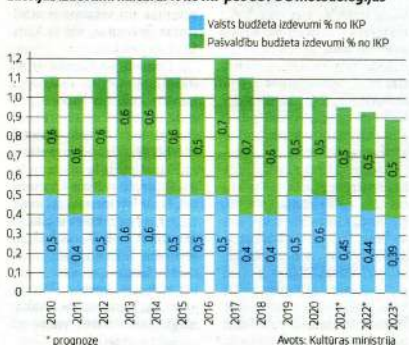
Latvijas Nacionālās operas un baleta valdes loceklis Sandis Voldiņš, kurš 10. oktobra Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijā runāja arī Profesionālo mūzikas kolektīvu asociācijas vārdā, teica: "Mēs neredzam nekādu ilgtermiņa risinājumu. Mūzikas profesiju apgūst 16 vai 17 gadus, un tagad jau redzam biedējošu tendenci, ka Mūzikas akadēmijā ir nodaļas, kur cilvēki nestrādā. Mēs konkurējam starptautiski, un tās algas, kas mums ir šajā gadā – 1358 eiro –, lgaunijā kultūras darbiniekiem ar augstāko izglītību šāda minimālā alga bija pirms četriem gadiem. Gājām līdzīgi ar Lietuvu, bet tā ir pāņākusi milzīgu izrāvieni, un tas, ko redzam, ka darba sludinājumi, kas mūziķiem nāk no Lietuvas, nu jau piedāvā 2000 eiro atalgojumu."

"Būtiska krīze veidojas divās grupās – pirmā ir orķestru mūziķi, arī aktieri, tomēr īpaši mūziķiem veidojas problēmas ar to, ka viņu konkurence jau vairs nav salīdzināma Baltijas valstīs. Līdzīga problēma ir arī ar Dziesmu svētku kolektīvu vadītājiem, jo, lai arī tie līdz šim bijuši atalgooti pārsvarā no pašvaldībām, šis atalgojuma modelis ir bijis pietiekami nepilnīgs, sadrumstalots, nedodot sociāli aizsargātus darba apstākļus un tiesības," teica Dace Vilsona.

Līdzīgi par nepietiekamu savu atalgojumu sauc daudzi muzeja darbinieki, aktieri un kultūras namu darbinieki. Tiesa, jašķir valsts un pašvaldību finansētais atalgojuma apmērs, tāpat arī bagātākie un trūcīgākie reģioni.

Rīgas Tehniskās universitātes un Latvijas Kultūras akadēmijas valsts pētījumu programma konstatē, ka katrs viens kultūrā ieguldītais eiro

Latvijas izdevumi kultūrai % no IKP pēc COFOG metodoloģijas

ne tikai atpelna sevi, bet arī papildus pievieno Latvijas ekonomikai 1,53 eiro.

Uzsākot šo tematu, "Kultūrzīmēm" nebija iespējams apjautāt it visus nozārē strādājošos, ka tas ir, ja bērni jāsūta skolā un jāsamaksā arvien pieaugošie dzīvokļa kredīta maksājumi... Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem, patērētāja cenu pārmaiņas 2023. gada septembrī, salīdzinot ar 2019. gada septembri, ir 32%, kas nozīmē, ka pirktspēja 100 eiro apmērā 2019. gada septembrī ir vienāda ar 132 eiro 2023. gada septembrī... 2024. gada Latvijas valsts kultūras budžeta prioritāro pasākumu (3,8 miljonu eiro palielinājums) iespējas ir palielināt valsts kultūras nozares strādājošo algas par sešiem procentiem.

Pajauties uz saviem spēkiem

Latvijas Nacionālā teātra direktors Māris Vītols "Kultūrzīmēm" pauž, ka, lai gan vēl nav oficiāli iepazīstināts ar nākamā gada valsts budžeta projektu, no publiski pieejamās informācijas spriež, ka sešu procentu atalgojuma pieaugums paredzēts vienīgi aktieriem, bet pārējiem teātra darbiniekiem atalgojuma pieaugums valsts budžetā diemžēl neesot iekļauts. Līdz ar to atalgojuma palielināšana visiem teātra darbiniekiem atkarīga no paša teātra ieņēmumiem, tostarp no bilšu tirzniecības. Šobrīd teātris pašam ieņēmumus nākamajam gadam plānojat divu miljonu eiro apmērā. "Lai šīs sezonas otrajā pusē mūsu visu skats uz dzīvi kļūtu gaišāks un priecīgāks, jau 2024. gada pavasarī saviem uzticamajiem skatītājiem papildus jau izsludinātajam teātra sezonai piedāvāsim trīs jaunus un maksimāliki augstvērtīgus teātra mākslas notikumus. Ja teātrim izdosies piesaistīt papildu skatītājus, tad būs iespēja no nākamā gada otrā pusgada lemt par papildu atalgojuma palielinājumu gan aktieriem, gan pārējiem teātra darbiniekiem." Jautāts, vai, viņaprāt, Latvijas Nacionālā teātra jaunās skatītāju zāles būvniecība būtu ierindojama starp valsts prioritārajiem būvniecības projektiem, Māris Vītols atbildēja, ka visam mūsu dienai prasībām atbilstoša zāle būtu ļoti svarīga valsts mēroga kultūrinvestīcija, bez kuras ilgtermiņā nav iedomājama Nacionālā teātra turpmākā maksimāliki un arī ekonomiski attīstība: "Uzskatu, ka no politiskā viedokļa šo projektu nevarētu prēstnotāt Rīgas Filharmonijas un Laikmetīgās mākslas muzeja projektiem. Katram

Avots: Kultūrzīmes
Datums: 01-11-2023

Ūra paliek nenovērtēta

2024. gada valsts budžetā

no tiem ir sava atšķirīga attīstības stadija un arī savs risinājums šo projektu realizācijai. Nacionālā teātra jaunās zāles projekts šogad tiks pilnībā pabeigts un iesniegts būvvalde saskaņojuma saņemšanai. Pēc tam būs zināmas precīzas projekta izmaksas un teātris varēs meklēt atbalstu pie Rīgas domes un valdības šī projekta īstenošanai.

Noplicinot pamatresursus

Par zemo darbinieku atalgojumu sarūgtināta ir arī Latvijas Nacionālā mākslas muzeja direktore Māra Lāce. Arī viņa detalizēti nav iepazīsināta visus šobrīd paredzamā finansējuma apjoma skaitļus, bet esot ļoti pārsteigta, ka valsts institūcijām netiks piemērots inflācijas koeficients. "Tie būtu desmit procenti, un tas ir diezgan smags trieciens. Pakalpojumu un materiālu izmaksas aug nesamērīgi ātrumu un mūsu iespējas kļūst arvien mazākas. Īpaši sāpīgi ir darbinieku atbildības jautājums, jo nekādi nevaram panākt, lai mūsu speciālistiem tas tvotos vidējam atalgojuma līmenim valstī. Tas attiecas uz visiem darbiniekiem." Vaicāta, vai viņas pieredzē bijis kāds laika posms, kad mūsu valstī kultūras nozare saņemusi samērīgu finansējumu, direktore iesmejas un teic, ka tāds brīdis līdz šim isti nav bijis. "Bija laiks, kad 20 latu algas pielikums bija ārkārtīga laime, šobrīd 50 eiro pielikums, ja tāds vispār būs, cilvēkiem laimes sajūtu neradīs."

Rakstniecības un mūzikas muzeja direktore Iveta Ruskule ir sarūgtināta par izplatīto viedokli, ka kultūra esot pārfinansēta: "Kad ir runa par budžetu, šis mīts uzvirto katru reizi, mūs tad pretnostāta medikiem. Mani ļoti sāpina, ka muzeja darbiniekiem, līdzīgi kā mūziķiem, nav skatuves, bet tāpat esam profesionāļi un negribētos sajaut atšķirīgu attieksmi." Muzeja darbinieki strādājot pilnu darba dienu un lielākoties viņiem neesot iespēju "paņemt kādu haltūru". Tagad esot dzirdēts, ka algu pielikums būs sešs procenti, bet "sākumpunkts ir ārkārtīgi vājš, nav motivējoši, ja pie, piemēram, 960 eiro mēnešalgas pievieno sešus procentus. Tas ir niecīgs pieaugums. Turklāt kopš 2015. gada nav pieaudzis muzeja pamatbudžets precējam pakalpojumiem, ar to bija jāiztiek tad, būs jāiztiek arī 2024. gadā. Uzskatu, ka mūsu pamatresursi ir cilvēki, un šogad kā nevienu citu gadu darbinieki, atrodot kaut mazliet labāk atalgošanu, ir gājuši prom."

Atalgojums – galvenā prioritāte

Par nākamā gada prioritāriem pasākumiem Kultūras ministrijas atbildības jomās "Kultūrzīmes" iztūrijāja KM valsts sekretāri DACI VILSONI.

– Kādas ir Kultūras ministrijas nākamā gada budžeta prioritātes?

D. Vilsona: – Kultūras ministrijas pirmā un visbūtiskākā prioritāte nākamā gada budžeta veidošanas sarunās bija kultūras darbinieku atalgojuma paaugstināšana. Tā ir daudzus gadus nomainīga prioritāte, jo mūsu mērķis ir valsts kultūras sektorā strādājošo atalgojumu pietuvināt vidējam atalgojumam sabiedriskajā sektorā. Lai tas izdotos, ejams ļoti sarežģīts ceļš, jo ne pārtraukti citas nozares, kurās tiek pazīnotas par prioritāriem, atalgojuma celšanas process norit straujāk nekā kultūras jomā un līdz ar to gadu no gada veidojas situācija, ka videjiem rādītājiem tikai cenšamies pietuvināties. Kopumā kultūras sektors pieprasīja, lai nākamā gada budžetā minimālā apjomā šī pozīcija būtu vismaz 8,5 miljoni eiro. Esam ieguvuši 3,8 miljonus, no tiem 1,3 miljonus veido atbildības palielinājums valsts iestādēs strādājošajiem, kas dos iespēju atalgojumu celt par sešiem procentiem līdzīgi kā citās valsts iestādēs.

Otra pozīcija – 2,5 miljoni eiro paredzēti teātros un koncertu organizācijās strādājošajiem maksliņniekiem, arī augstskolu neakadēmiskajam personālam un arī augstskolu muzeju darbiniekiem. Tas nozīmē, ka arī viņiem būs iespējams vidēji par sešiem procentiem palielināt atalgojumu.

Turpinot runāt par atalgojumu, Kultūras ministrijas nākamā prioritāte bija Dziesmu un deju svētku kolektīvu atalgojuma reforma, kurai bijām pieprasījuši 4,9 miljoni eiro finansējumu. Diemžēl neizdevās vienoties, ka no valsts puses varētu būt piešķirts prioritāro pasākumu daļas finansējums šai atalgojuma reformai un atbildības palielinājumam. Mūsu mērķis bija Dziesmu un deju svētku kolektīvu vadītāju atalgojuma savstarpeji paritātē izlīdzināt valsts un pašvaldību finansējuma apjomu, lai varētu ieviest skaidrāku atbildības sistēmas modeli, kas garantētu stabilākus darba apstākļus, līgumus ar sociālo nodrošinājumu. Tā kā šos līdzekļus nav izdevies iegūt, tad Kultūras ministrijas ierēdņi šobrīd strādā pie risinājuma, kas varētu dot iespēju vismaz dubultot līdzšinējo Dziesmu un

deju svētku kolektīvu vadītāju mērķdotāciju, iegūt papildu līdzekļus 1,2 miljonu eiro apmērā. To Kultūras ministrija cer atrisināt līdz gada beigām, tad varēsīm detalizēti runāt par konkrētiem risinājumiem. Mūsu ieskatā, sākot jauno Dziesmu un deju svētku procesu, ļoti būtiski novērtēt arī kolektīvu darbu un ieguldījumu.

– No kādiem līdzekļiem varētu veidoties šī mērķdotācija?

– Iespējamo risinājumu vērtējam, bet kā vienu no variantiem izskatām iespēju malnīt finansējuma apjomu, kas tiek novirzīts kultūrizglītībai, jo tā ir viena no lielākajām Kultūras ministrijas budžeta sadaļām.

Vēl būtiska prioritāte bija finansējuma palielinājums "Latvijas skolas somas" programmas pieejamības paplašināšanai, to iecerējām 1,4 miljonu eiro apmērā. Tas nodrošinās, ka 2024. gadā vienam skolēnam katru pusgadu būs pieejami 10 eiro līdzšinējo sešu vietā. Šis finansējums tika apstiprināts.

2024. gadā ir svarīgi, lai nacionālā kino ražošanas valsts finansējuma apjoms būtu nodrošināts tāda paša apjomā kā iepriekšējos gados. Arī šis finansējums 900 000 eiro apmērā ir iekļauts valsts budžetā.

Vēl KM budžeta prioritāte ir risināt globāla rakstura problēmu, proti, uzlabot bērnu un jauniešu lasītprasmi, Arī Izglītības ministrija to norādījusi par ļoti būtisku jautājumu, kuram nepieciešams risinājums. Lai turpinātu Nacionālās bibliotēkas lasīt veicināšanas programmas, KM šim mērķim bija pieprasījuši finansējumu prioritārajos pasākumos. Šīs programmas ir "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija", "Grāmatu startis", "Skolā lasīšana", kā arī programmu īstenošanai nepieciešami grāmatu iepirkumi. Šī pozīcija budžetā atbalstīta 400 000 eiro apmērā.

Vēl ir virkne pozīciju, kuru finansējums bija pieprasījis saistībā ar dažādām kultūras būvēm, kurām nākamā gadā beidzas būvniecības darbi. Tāda ir Rakstniecības un mūzikas muzeja ekspozīcijas turpinājums. Šiem mērķiem KM diemžēl neieguva finansējumu prioritāro pasākumu sadaļā, tagad, lai strādātu

ar šiem projektiem, jāmeklē turpmāki risinājumi.

– Vai šo finansējumu izdosies rast, turklāt JRT rekonstrukcijas pabeigšana saistīta ar Latvijas Kultūras akadēmijas (LKA) iespējamo pārvākšanos uz Tabakas fabriku, līdzšinējo JRT mājvietu?

– JRT nodošanu ekspluatācijā nodrošina "Valsts nekustamie īpašumi" un būvnieki, un viss liecina, ka atbilstoši jaunākajiem atjaunojamo grafikiem ēka tiks pabeigta un nodota ekspluatācijā. Nākamajā gadā JRT tik tiešām varēs sākt darbu atjaunojot telpas. Līdz ar to tiks nodrošināts, lai LKA varētu savu darbību sākt vismaz no jauna pārbūvētajās un izbūvētajās telpās. Risinājums par to ēkas daļu, kur šobrīd atrodas JRT, atkarīgs no pašas LKA lēmuma – vai pārceļot pēc vēl vienas adaptācijas un telpu pārbuses vai jau uzreiz. Nākamajā gadā tiks pabeigta Tabakas fabriku Kino paviljo-

ši gada beigām notiek starptautiskais metu konkurss un decembrī ceram uzzināt labāko meta autoru, ar kuru tālāk Rīgas dome slēgs līgumu par būvprojekta izstrādi, kam nākamā gada budžetā nepieciešamais finansējums ir iekļauts.

– Kāda ir Laikmetiņas mākslas projekta virzība?

– Kultūras ministres nostāja pauzē, ka šobrīd šo projektu jāturpina attīstīt no otras puses – nevis no ēkas, bet saturu viedokļa –, un tādēļ KM veiks darbus, lai taptu tieši muzeja mākslas institūcija, kura nodarbotos gan ar kolekcijas papildināšanu, gan ar ekspozīcijas darbu jautājumiem.

– Vai būs iespējams pagarināt Laikmetiņas mākslas muzeja ēkas būvniecību, kura beidzas nākamgad?

– Šo jautājumu risina Rīgas domes būvvalde, tā ir viņu kompetence.

PAULA ČURKSTE/LETA FOTO

Dace Vilsona: "Kultūras nozari nevar saukt par pārfinansētu, ņemot vērā to, ar cik ierobežotiem līdzekļiem strādājam."

na būve un to varēs nodot ekspluatācijā, protams, ja nenotiks būvniecības darbu aizkavēšanās. Tam visam finansējums ir nodrošināts.

– Vai šobrīd rasts pietiekams finansējums Rīgas Filharmonijas projekta attīstībai?

– Tā ir viena no kultūras ministres Agneses Loginas pozīcijas izveidošanas, jaunā Rīgas teātra (JRT) nodošana ekspluatācijā, Rīgas pils un Stūra mājas ekspozīcijas turpinājums. Šiem mērķiem KM diemžēl neieguva finansējumu prioritāro pasākumu sadaļā, tagad, lai strādātu

– Pagājušajā nedēļā finansu ministrs Arvils Ašerādens LTV raidījumā "Kas notiek Latvijā?" pieļāva iespēju valsts kultūras budžetā iesaistīt arī Valsts kultūrkapitāla fondu (VKKF) līdzekļus. Vai tas tiek apsvērts?

– Šādi priekšlikumi ir izskanējuši, bet VKKF finansējumu veido akcīzes nodokļa atskaitījumi un tas noteikts VKKF likumā. Šajā likumā tāpat noteikts, ka VKKF jāņem tam paredzētais finansējums atbilstoši akcīzes nodokļa prognozei. VKKF finansējumu sadala atklātu konkursu kārtībā, un tajos

pieteiktos projektus vērtē nozaru eksperti. Finansējums tiek piešķirts atbilstoši ekspertu šiedzībai, līdz ar to KM ieskatā nav iespējams pagremt daļu no VKKF finansējuma un to novirzīt, piemēram, bāzes izdevumiem mūziķu atalgojuma palielināšanai, šādu rīcību nesakātam par iespējamo. VKKF finansējums kultūras sektoram ir ļoti būtisks, jo tas nodrošina nevalstiskā sektora darbības spēju un kultūras dzīves bagātināšanu.

– Sabiedrībā arvien vairāk tiek pausts viedoklis, ka kultūras nozare ir pārfinansēta. Vai tiek domāts par šī viedokļa ietekmēšanu?

– KM nekādi nevar piekrist uzskatam, ka kultūra būtu ļoti finansēta vai pārfinansēta. Tapec Centrālajai statistikas pārvaldei (CSP) esam pieprasījuši datus, kas, iespējams, rada šo aplamo priekšstatu. Līdz šim esam atraduši vairākas nepilnības, kuras CSP lūgšim labot. Aicināsim uz sarunu un kopīgu sadarbību, lai turpmāk statistikas dati, kas tiek sniegti arī Eiropas statistikas birojam par kultūras funkciju, pirms tam tiktu saskaņoti un mēs varētu autorizēt attiecīgos izdevumus.

– Šobrīd Latvijas Kultūras jomas izdevumi kopējos Eiropas valstu statistikas rādījumos ir diezgan zemi, bet pēc jaunajiem aprēķiniem tie var noslidēt vēl zemāk...

– Turpat līdzās atrodas arī mūsu kaimiņvalstis Igaunija un Lietuva, atšķirība ir tiešām mazā, esam līdzīgi situācijā. Kultūras nozari nevar saukt par pārfinansētu, ņemot vērā to, ar cik ierobežotiem līdzekļiem strādājam.

– Samērojot KM vajadzības ar mūsu valsts iespējamo un ņemot vērā nepieciešamo finansējuma palielinājumu aizsardzībai, vai jūs 2024. gada budžetā sauktu par kara laika budžeta risinājumu?

– Jā, šis tiešām ir kara laika budžeta risinājums, jo valstī ir ļoti skaidri noteiktas prioritātes – iekšēja un ārējā drošība, veselība un izglītība. Protams, prioritārajām jomām budžetā jānodrošina finansējums, vienlaikus ceram, ka valstī uzlabosies nodokļu maksāšana un iekasēšana un tas kultūras sektoram radīs iespēju nodrošināt prioritārās vajadzības, jo tikai kultūralā valstī sarežģīti mūsu nacionālā valstī un tas ir iemesls, kādēļ vispār mūsu valsts pastāv. Tas ir ļoti būtiski un svarīgi. **K2**

Bibliotekārs mūsdienās ir «universālais kareivis»

MARUTA PĒTERSONE ir Aizstrautnieku bibliotēkas vadītāja un šajā amatā strādā nepilnu pusgadu. Dobeles pagastā viņa ar ģimeni sāka dzīvot 2018. gadā, jo šī ir viņa dzimtas vieta.

Ar grāmatām sadraudzējos, pateicoties darbam

– Lai gan esmu pilsēniece – dzimusi Aizkrauklē, esmu ieguvusi lauksaimnieka profesiju – esmu gan slaukusi govīs, gan gājusi fermā, gan ravējusi bites.

Esot bērna kopšanas atvaļinājuma, apguvu dažādas mācības, iesaistījos projektos, jo nespēju sēdēt uz vietas. Gadu gājot, būtiski ir mainījušās dzīves jomas un intereses. Es visu laiku mācos un arī pašlaik apgūstu bibliotekāra un kouča apmācības.

Aizstrautnieku bibliotēkā nokļuvi konkursa kārtībā, un jāteic, ka tas notika ļoti negaidīti. Jutos šeit ļoti un daru to, kas man patīk. Es pat teiktu, ka nedaudz šeit «plosos», jo plānu un ideju ir ļoti daudz. Tādēļ arī izlēmu iegūt bibliotekāra specialitāti, jo jūtu, ka ir lietas, kas ir jāmacās. Protams, ir atsaucīgi kolēģi, pie kuriem varu vērsties pēc padoma, taču nevēlos kļūt apnicīga. Ir daudz jaunu prasību, kas nepieciešamas bibliotekāram, jo mūsdienās tas nav tikai cilvēks, kurš izsniedz grāmatas. Es teiktu, ka bibliotekārs tagad ir tāds kā «universālais kareivis». Reizēm, sarunājoties ar paziņām, dzirdu, ka šis darbs man ļoti piestāvot. Esmu dzirdējusi, ka bibliotekāri ir tie cilvēki, kuri lasa vismazāk, taču tas neattiecas uz mani. Es lasu, taču pašlaik izvēlos tādas grāmatas, kuras varu izlasīt ātri. Patiesībā ar grāmatām sadraudzējos, pateicoties darbam. Savulaik strādāju lielajā «Lido» par pavāru, piecos no rīta braucu uz darbu un ar pēdējo autobusu devos atpakaļ. Lai pēc darba neaizmigtu un nepabrauktu garām istajai pieturai, jo tas bija pēdējais reiss, sāku lasīt grāmatas. Atceros stacijā nopērkamos mazos romānus, kas mani paglāba no iemigšanas. Es teiktu, ka, lai patiesi iemilētu lasīšanu, ir jāatrod tas žanrs, kas uzrunā. Es izvēlos lasīt fantastiku, «vieglos» romānus, arī garīgo literatūru. Tas, ka esmu daudz ko apguvusi, man ļoti palīdz, strādājot bibliotēkā.

Sieviete ir ģimenes «generators»

– Patiesībā virtuvē aizvadii pādsmit gadu, un šajā jomā esmu izaugusi no trauku mazgātājas līdz virtuves vadītājas. Tas ir bijis būtisks kāpums pa karjeras kāpnēm, jo sākotnēji šī joma

Aizstrautnieku bibliotēkā ir pieejams arī plašs bērnu grāmatu klāsts.

mani nesaistīja. Bērniā vispār plānoju dzīvot klosterī, taču ceļš aizvedis citur. Mani interesē arī astroloģijas pasaule un pati esmu šajā jomā ziņoša. Tas, ko esmu iemācījusies, ir sevis mīlēšana, un to arī mēģinu mācīt citiem. Runājot par ģimenes dzīvi, uzskatu, ka patiesībā sieviete ir ģenerators, no kuras noskaņojuma, emocijām un enerģijas ir atkarīga vide mājās. Ir nepieciešama harmonija, citādi sākas nesaskaņas, slimības un citas no šiem faktoriem izrietošās sekas. Sieviete pēc garas darba dienas jāprot atstāt kaut piecas minūtes tikai sev, klusumā, darot kaut ko tādu, kas viņai rada harmoniju. Arī bērniem ir vajadzīga mierīga, laimīga mamma. Ļoti svarīgi ir ēdīenu gatavošana – labā garastāvoklī, nevis ar pienākuma izjūtu pret ģimeni. Ar mīlestību gatavots ēdiens garšo pavisam citādāk.

Bērni mani sauc par skolotāju

– Jāteic, ka vadītājas amatā esmu strādājusi vairākas nozarēs un tas man nav svešs, taču es savus vaļaspriekus un darba pienākumus cenšos nesaistīt kopā.

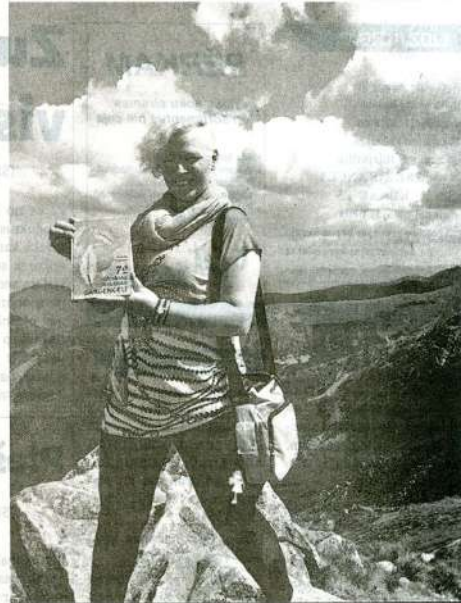
Darbs ir darbs, un mājās varu nodarboties ar citām lietām. Jā, kādreiz gadās kādu darbu paņemt līdzīgu uz mājām, taču man tas nešķiet pareizi. Ir jāvelta laiks ģimenei un atpūtai. Oktobrī norisinājās Helovīnu pasākums, uz kuru ciemos bija atbraucis Guntis Pakalns, kurš atnākušos iepriecināja ar dažādiem spoku stāstiem, kas atceļojuši no senajiem laikiem. Novembris būs par un ap Latviju – gatavosim tematiskās piespraudes un svinēsīm valsts svētkus. Vasarā bibliotēkā ciemojās keramiķe Beatrise Kaktiņa, un cilvēki bija sajūsmā par iespēju izgatavot māla traukus savām rokām. Izdevies bija arī Ligo sie-

ra konkurss, kas man bija diezgan liels izaicinājums. Plānoju šo konkursu turpināt arī nākamajā gadā.

Bibliotēkas piedāvā tik lielas iespējas radoši izpausties – vajag tikai atnākt, jo dalības maksa netiek prasīta. Tāpat ir iespēja dalīties ar savu veikumu, piedāvāt izstādes. Šeit var nākt un parādīt savu talantu citiem. Jāteic, ka tieši mazajās lauku bibliotēkās ir tā burvīgā iespēja satikt kādu pieaicināto viesi un aprunāties personīgi vai nelielā ļaužu pulkā. Arī es pati lasītājus vēl tikai mēģinu iepazīt, jo neesmu vietējā – viņi nepazīst mani un es viņus. Priecajos, ka ciemos nāk bērni, un tas ir pateicoties tam, ka tepat ir «centrīņš». Bērni mani pieņem, un tas ir liels pluss. Tieku saukta par skolotāju, un godīgi sakot, šis moments – kā bērniem saukt bibliotekāri – ir ļoti interesants.

Arī rūgta pieredze

– Protams, ir bijuši arī sāpīgi momenti, kad uz manis rīkotajiem pasākumiem neviens nav ieradies. Pirmā reize bija manā pārbaudes laikā, un es jutos tā, it kā būtu darījusi ko nepareizi. Otrreiz nepaveicās ar laikapstākļiem, taču man līdzās bija vīrs un bērni, kuri neizdevušos pasākumu papildināja ar savu klātbūtni un atbalstu. Arī tāda pieredze kaut ko iemāca, jo sāku skatīties, kā darbojas citas bibliotēkas un kas ir aktuāls. Var «pakert» kādu ideju un pielāgot savai videi un mērķauditorijai. Tagad mēģinu

Maruta Pētersone ir grāmatas «72 gaismas dzimšanas sargeņģeļi» autore.

Ligo siera konkursa organizēšana bija liels izaicinājums.

aktīvi darboties arī sociālajos tīklos, ievietojot informāciju par gaidāmajiem pasākumiem un mudinot cilvēkus iesaistīties, atnākt. Gribētos sacīt, ka bibliotekāra profesija mūsdienās noteikti nav pati populārākā. Mūsu uzdevums ir piesaistīt lasītājus un uzturēt šo vidi. Mūsdienās arvien biežāk bibliotēkas tiek pārveidotas par savu veida informācijas centriem. Ja cilvēks astoņdesmit gadu laikā nav ne reizi apmeklējis bibliotēku, tad diez vai to sāks darīt. Jaunieši parasti uz šejieni dodas, vecāku mudināti, un, ja šis moments iztrūkst, tad tas, vai viņš nākotnē būs lasītājs vai tomēr nē, paliek uz jautājuma zīmes. Ja bērns mājās redz, ka vecāki lasa, tad arī viņam rodas šī interese. Jā ir dažādas alternatīvas, piemēram, audio grāmatas, elektroniskās grāmatas, taču tām ir savs mīnusi. Papīra formātam ir īpaša maģija, lai ko kāds teiktu.

Katram ir savs sargeņģelis

Maruta Pētersone ir arī grāmatas «72 gaismas dzimšanas sargeņģeļi» autore.

Grāmata ir izdota 2017. gadā. Pārņemti ar ikdienišķām problēmām un to risināšanu, cilvēki parasti nepievērš pelnītu uzmanību savai iekšējai pasaulei, tādēļ šis ir aicinājums meklēt atbildes uz jautājumiem, kas aicina iepazīt un izprast dzīvi, sevi, savus tuvākos, veicināt dvēseles attīstību, pilnveidi. 72 gaismas dzimšanas sargeņģeļi ar mums ir katru dienu. Šajā grāmatā katrs no eņģeļiem dovājas jums savu vēstījumu. Tas varat lasīt ik dienas vai atverot brīžos, kad vajag padomu, palīdzību, spēku. Grāmatā autore atklāj, kā var noteikt savu sargeņģeļi pēc dzimšanas datuma un kādēļ tam ir svarīga saikne ar mūsu iekšējo balsi un intuíciju.

Alise Kruglauža

Foto no Marutas Pētersones personīgā arhīva

MAF

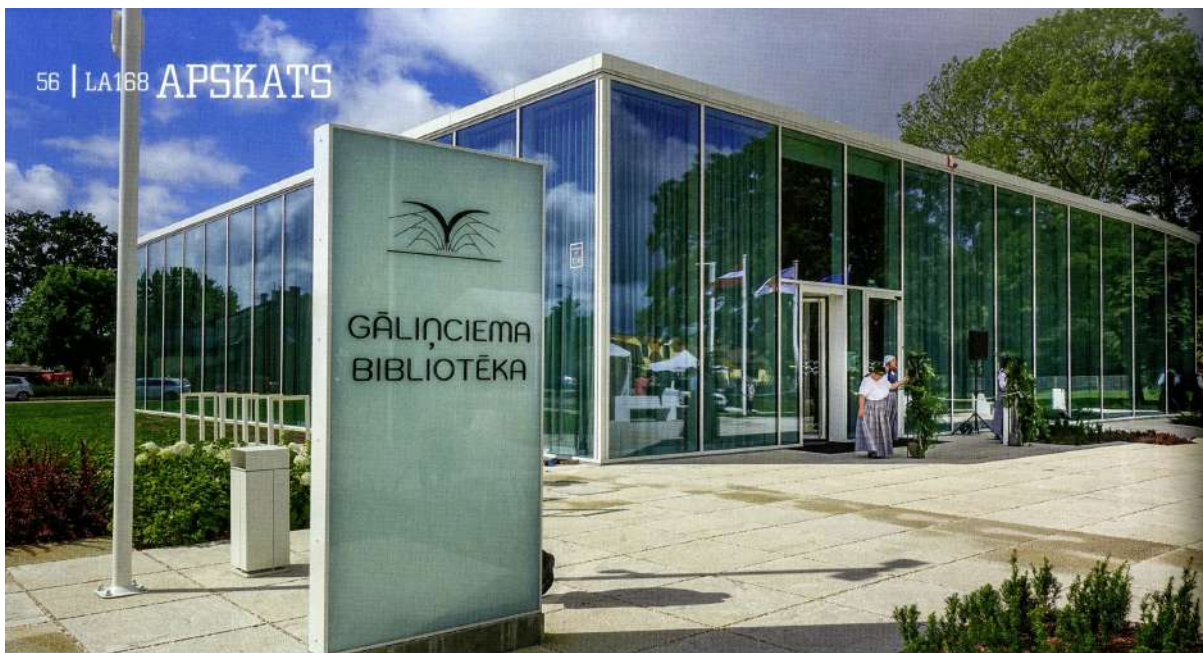
Mediju atbalsta fonds

Projekta finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par lapaspuses saturu atbild raksta autors

Avots: Zemgale

Datums: 03-11-2023

Trešā

BIBLIOTĒKA UN PAKALPOJUMU CENTRS VENTSPILĒ, GĀLIŅCIEMĀ, KULDĪGAS IELĀ 138. PASŪTĪTĀJS – VENTSPILS PAŠVALDĪBAS IESTĀDE VENTSPILS BIBLIOTĒKA SADARBĪBĀ AR VENTSPILS NEKUSTAMIE ĪPAŠUMI. ARHITEKTŪRA – SĀRMA & NORDE ARHITEKTI, VISVALDIS SĀRMA, EVIJA DANSONE, TOMS KAMPARS, KRĪŠJĀNIS GULBIS. BŪVNIĒKS – AMATNIĒKS. BŪVDARBU UZRAUDZĪBA – BŪVES UN BŪVSISTĒMAS. KOPEJĀS IZMAKSAS 2,8 MILJONI EIRO.

TEKSTS JĀNIS DRIPE, DR. H.C. ARCH. FOTO ANSIS STARKS, JĀNIS DRIPE, VENTSPILS DOME, SĀRMA & NORDE ARHITEKTI

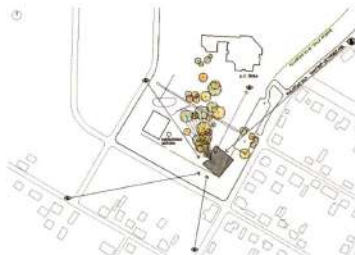
Mūsdienu bibliotēka ir ne tikai grāmatu glabātava, bet arī informācijas, zināšanu, kultūras un sabiedriskās dzīves centrs. Vietas dvēsele un vietas zīme, kurā koncentrējas kultūras mantojums un mūsdienu tehnoloģijas, grāmatas un virtuālā informācija. Ja tā nav, tad ceļā uz informētu, gudru un izzinašanos ieinteresētu sabiedrību bijis kāds misēklis.

Latviju var pamatoti uzskatīt par bibliotēku zemi – nepilniem diviem miljoniem iedzīvotāju pieder 1487 bibliotēkas, un 763 no tām ir publiskas. Katrā pagastā, katrā Latvijas nostūrī. Vienojoša šodien ir informācijas plūsma, vēlme izzināt un būt globālajā tīklā. Bibliotēkas ir sevi cenošas sabiedrības atbalsta punkti, un labākajos piemēros saturis mājā labas arhitektūras ietvarā.

Ventspili atbilstoši 2015. gada arhitektūras konkursa rezultātam 2023. gada augustā durvis vēra vēl viena arhitektoniski izteiksmīga bibliotēka, kas reizē ir nozīmīgs publisku pakalpojumu centrs. Trešā jaunā bibliotēka Ventspilī atjaunotās neatkarības trīs

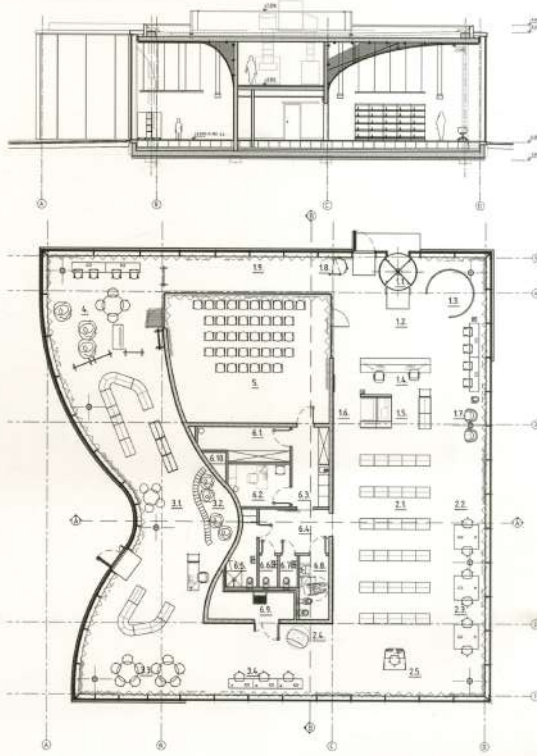
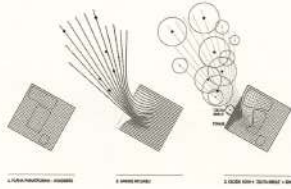
gadu desmitos. Lai atceramies arhitekta Jura Pogas vadībā radīto Ventspils galveno bibliotēku (2004), kas eleganti iekļāvās vecpilsētas struktūrā, sākotnēji esošo apbūvi un radot kontekstuālu jaunu vērtību. Lai atceramies arī Pēteru Bajāru vadībā uzcelto Pārventas bibliotēku (2009) – plastisku ēku skulptūru, kas pilnībā kontrastē ar novietnes sociālisma laika apbūves mantojumu. Gāliņciemā ir pavisam cita situācija –

neattīstīta parka teritorija no vienas puses un mazstāvu, pamatā savrupmāju, apbūve otrpus Kuldīgas ielai. Katrai no trīs jaunajām bibliotēkām ir sava un atšķirīga vieta bibliotēku hierarhijā un arhitektūras misijā pilsētā. Gāliņciemā jau projekta stadijā bija skaidrs, ka te bez bibliotēkas būs pieejami arī citi pašvaldības pakalpojumi, ka ēka, kas 2,8 miljonu eiro vērtībā tapusi ar 85% Eiropas Savienības fondu līdzfinansējumu,

Avots: Latvijas Architektūra
Datums: Nr.168 - 2023

būs arī apkāmes iedzīvotāju kultūras un sabiedriskais centrs.

Svarīga loma arhitektoniskajā koncepcijā atvēlētā teritorijā esošajai vērtīgo koku grupai - tā «ieplūst» ēkas izteikti regulārā formā un pozitīvi to deformē. Četri alkšņi ar dizkoka statusu ir ēkas veidola sākotne. Arhitekts Visvaldis Sarma ar zināmu ironiju stāsta, ka tiem arī veltīta jaunā bibliotēka. Jaunā plastiskā forma veido ēkas saikni ar ainavu un nosacīto bibliotēkas pagalmu, bet regulārās formas lakoniskās fasādes ir telpiskā dialogā ar Gāļiņciema apbūvi.

Bibliotēka šajā Ventspils attālajā apkaimē darbojas jau kopš 1954. gada, kad tā izveidota pēc rakstnieka Herberta Dorbes iniciatīvas. Rakstnieka muzeja direktore Inese Aide uzsvēr, ka jaunā bibliotēka ir gaismas pils, ja to salīdzina ar mācītājmuižas tumsajās un zemajās telpās izvietoto veco bibliotēku vai 89 m² nelielo bibliotēkas mājvietu blakus doktorātam kopš 2003. gada. Tagad jaunās bibliotēkas ēkas kopējā platība ir 620 m²! Ventspils galvenās bibliotēkas direktore

Astra Pumpure uzsvēr bibliotēkas kā satikšanās vietas lomu. Te tiks piedāvāti seši dažādi pakalpojumu veidi, kas ir īpaši svarīgi apkaimē ar lielu jauno ģimeņu īpatsvaru. Šos sešus darbības virzienus/pakalpojumus sarunā ar Latvijas bibliotēku portāla redaktori Annu Iltneri detalizēti raksturo Gāliņciema bibliotēkas direktore Krista Karabeško: Seno arodu prasmju centrs un radošā telpa – paredzēts pulcēt rokdarbniekus un seno arodu meistarus, kā arī akcentēt senos arodus izstādēs un rīkot pasākumus saistībā ar šo tēmu. Plānota sadarbība ar Ventspils Amatu māju. Dabas un kultūras vēstures pētniecība – dārkopības nodarbības, tematisku lekciju cikli un izziņošanas ekskursijas. Literārās un rakstniecības meistardarbnīcas rakstnieces Kristine Ulbergas vadībā, literārās tikšanās un semināri. Folkloras un latviskās dzīvesziņas pasākumi ar akcentu uz gadskārtu svētkiem, ventņu valodu un tāmnieku dialektu. Gāliņciema bibliotēkā pieejama virtuve, kas paver

iespējas meklēt senas vai tradicionālas receptes un pēc tām gatavot ēdienu. Dzimtu vēstures pētniecība speciālistu vadībā, iesaistot jauniešus, apkopojot un digitalizējot gāliņciemnieku dzimtas stāstus sadarbībā ar *Garamantas.lv*. Digitālo prasmju, tehnoloģiju apguve un lietošana. Digitalizācijas un datu bāzu veidošanas apmācības, kas īpaši aktuāli bērniem zinātniski pētniecisko darbu izstrādei. Ēkas novietojums izvēlēts, rūpīgi analizējot ainavas aspektus un ielas skatu perspektīvas. Teritorijas labiekārtojuma un apstādījumu ziņā īpaša vērība veltīta ieseguma materiālu kvalitātei, ilgtspējībai un tonalitātei. Būtiska arhitektūras idejas daļa te ir gaišās granīta plātnes gājēju ceļiem, pilādžu audzes, hortenziju krūmi, tēlnieciski veidoti košumaugi ar īpašu formu un krāsu dažādos gadalaikos, kā arī speciāli projektētu izgaismojuma režīmu. Bibliotēkas āršienas veido tērauda rāmju sistēma, kas ietver 6 metrus augstus 3 slāņu

stikla paneļus ar īpašu tonalitāti, kā arī speciāliem siltuma un skaņas caurlaidības parametriem. Būves vērtības ārskatos un interjerā ir caurredzamība, plastiskums un tēla skaidrība. Tiesa, pret telpu uzkaršanu metalizēto aizkaru plašais lietojums saikni ar ainavu mazina (bet neizslēdz!) siltajos vasaras mēnešos. Šajā aizkaru lietojuma režīmā dominē mājīgums un intimitāte. Interjera centrā ir kompozīcijas kodols – vizuāli izteiksmīga forma (nosacīti koka forma), kas organiski pāriet griestu plaknē. Kodola apdarei izmantots koka faktūru imitējošs kompozītmateriāls, kas veido asociācijas ar tuvumā esošajiem dižkokiem. Iekštelpa organizēta, izveidojot atsevišķu telpu publiskiem pasākumiem un plašu zonu bibliotēkas krājuma izvietojumam. Speciāla vieta atvēlēta brīvpieejas datoriem, un funkcionāli nodalīta zona bērniem un jauniešiem. Vēl viens interjera akcents ir īpaša dizaina plastiski LED gaismas ķermeņi arhitektu izvēlētās vietās, kas kontrastē ar geometriski

funkcionālām gaismekļu joslām virs brīviejas grāmatu plauktu zonām. Visai gaismu sistēmai ir digitāla vadības sistēma un dažādi diennakts režīmi.

Svarīga šodienas arhitektūras komponente ir universālais dizains, kas garantē ērtu pieejamību centra pakalpojumiem dažādām ļaužu grupām. Svarīga un specifiska bibliotēku nozares nianse - Gāliņciema bibliotēkā ir pieejams līdzšinējais Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Ventspils filiāles krājums.

Gāliņciema bibliotēkas vadītāja Krista Karaško akcentē bibliotēkas funkciju transformāciju, atvērtību un dažādo pakalpojumu spektru, kas, viņasprāt, nosacīti istenojami 4 funkcionālās zonās - vieta izziņai un studijām, vieta inspirācijai un iedvesmai, vieta radošai izpaušmei un kopienas vai interešu grupu satikšanās vieta.

Bibliotēka nav vientuļa sala Ventspils kontekstā - radoša sadarbība un informācijas apmaiņa plānotā ar visām pilsētas kultūras institūcijām. 🏠

SUMMARY

THE THIRD ONE

Today's library is no longer just a repository for books. It is a centre for information, knowledge, culture and social life. It is the soul of a place and a landmark, where cultural heritage and modern technology, books and virtual information are concentrated. If it is not, then there has been a failure in building an informed, intelligent and cognitively engaged society. Latvia can rightly be considered a country of libraries. The population of just under two million has access to a total of 1,487 libraries. They are present in every municipality, in every corner of the country. 763 of them are public. The unifying need is the flow of information, and the desire to learn and to participate in the global network. Libraries are the support points of a self-respecting society, and, in the best examples, their content is housed by good architecture. In Ventspils, a third new library in three decades of renewed independence, another architecturally striking building, opened its doors in 2023. Like the previous ones, it is a public service centre. One of the previously built landmarks was Ventspils main library (2004), created under the leadership of Juris Poga. The building was elegantly integrated into the structure of the old town, levelling out the existing development and creating a new contextual value. Another one was Pārventas library (2009), built under the leadership of Pēteris Bajārs, a sculptural building that contrasts perfectly with the socialist-era built heritage of the area. Gāliņciems has a completely different situation - an undeveloped park on one side, and low-rise, mainly detached houses on the other side of Kuldīgas iela.

The group of valuable trees on the site plays an important role in the architectural concept: it 'flows' into the very regular form of the building and positively deforms it. The four alder trees with the status of a noble tree are the origin of the building's form. The architect Visvaldis Sarma says, with some irony, that the new library is dedicated to them. The new plastic form links the building to the landscape, and the laconic facades of the regular form play a spatial dialogue with the buildings of Gāliņciems.

The exterior walls of the library are formed by a steel frame system comprising 6 m high 3-layer glass panels with specific tonality, as well as specially set heat and sound transmission parameters. The values of the building, both in the exterior and interior, are transparency, plasticity and clarity of image. Thanks to the metallized curtain mode against room overheating, cosiness and intimacy prevail in the space. In the warm summer months, though, the curtains hinder connecting to the landscape. The core of the composition is at the centre of the interior - a visually expressive, relatively wooden form that flows organically into the ceiling plane. The core is finished with a composite material imitating the texture of wood and creating associations with the nearby noble trees. JĀNIS DRIPE, DR. ARCH. H.C.

Limbažos skolēni tikās ar rakstnieku Pāvilu Raudoni

Oktobrī Limbažu Galvenās bibliotēkas (LGB) Bērnu literatūras centrā viesojās un ar skolēniem tikās rakstnieks Pāvils Raudonis. Tikšanās noritēja Valsts kultūrkapitāla fonda atbalstītajā projektā *Ar pasaku azotē*. Pasākumu apmeklēja Limbažu Valsts ģimnāzijas 3.c klase kopā ar skolotāju Ilzi Vērdiņu.

Tikšanās laikā P. Raudonis iepazīstināja ar paša sarakstītajām bērnu grāmatām *Meža noslēpumi* un *Pasaka par mežcirtēju*, kā arī ar skolēniem apsprieda dabas tēmu, par ko vēsta arī savos darbos. Autors pacietīgajiem klausītājiem nolasīja pāris pasaku no savām grāmatām. Tāpat viņš atklāja, ka raksta ne tikai pasakas, bet arī dzejoļus, un arī dažus no tiem nolasīja auditorijai Limbažos. Jāteic, ka P. Raudonis prata veidot brīnišķīgu diskusiju ar skolēniem, kā arī ieinte-

Rakstnieks Pāvils Raudonis tikšanās reizē LGB Bērnu literatūras centrā

resēt bērnus ieklausīties viņa stāstījumā.

Pēc tikšanās gan bibliotēka, gan 3.c klase tika pie rakstnieka brīnišķīga komiksa izdevuma *Saulmīļi*. Tikšanās noslēgumā viens no 3.c klases audzēkņiem solījās noteikti izlasīt kādu no P. Raudona

grāmatām. Esam gandarīti, ka tikšanās un saruna ar rakstnieku spēš iedvesmot skolēnus lasīt!

Liāna PODZIŅA,
LGB Bērnu literatūras centra vadītāja

Avots: Auseklis
Datums: 01-11-2023

Avots: Auseklis
Datums: 31-10-2023

Vilzēnu bibliotēkā ierīkots seno grāmatu skapis

Par godu latviešu grāmatniecības piecsimtgadei (1525. gadā iespieda pirmo grāmatu latviski) Vilzēnu bibliotēkā ierīkots seno grāmatu skapis. Bibliotēkas vadītāja Agrita Graudiņa tajā apkopojusi darbus, kas uz bibliotēku savulaik atnēti, bet nav iekļauti krājumā. Vecākais ir 1893. gadā izdots dzejoļu krājums (tieša, krievu valodā), tam seko 1904. gada vācu-latviešu vārdnīca. Izpratne par senu grāmatu var būt dažāda, tādēļ skapī iekļautas ne vien 20., 30., bet arī 50. un 70. gados izdotās. Vadītāja teic, ka ir interesanti palūkoties, kāds grāmatu dizains bijis iepriekšējos gadu desmitos. Seno grāmatu skapis te būs pastāvīgi. Interesanti tās uz vietas bibliotēkā var palasīt un, piemēram, atcerēties veco druku. A. Graudiņa arī aicina – ja mājās kāda lieka grāmata vai kartīte ar vēsturiskāku vērtību, var droši nest uz *gaismas pili*.

Dienvidkurzemes kultūras mantojumu papildina jaunas grāmatas

Septembris Dienvidkurzemes novadā ir pasludināts par Kultūras mantojuma mēnesi, un viena no šī mantojuma apzinātājām, pētniecēm un saglabātājām ir Mirdza Birzniece.

Dienvidkurzemes Kultūras mantojuma mēneša laikā Aizputes pilsētas filiālbibliotēkā norisinājās aizputnieces, novadpētnieces, folkloristes un publicistes Mirdzas Birznieces pēdējā gada laikā izdoto grāmatu atvēršanas svētki – “Ar Liepāju saistītie” (2022) un “Imantam Ziedonim pa pēdām” (2023).

Grāmatā “Ar Liepāju saistītie” apkopoti novadpētniecības gaitās sakrātie materiāli par literātiem, kuru vārds saistās ar Liepāju un bijušo Liepājas rajonu. Ar Liepāju un Liepājas rajonu ir saistīti daudzi literāti, bet grāmatā autore stāsta tikai par tiem, ar kuriem gadu gaitā nācies sastapties. Izdevumu papildina fotogrāfijas no M. Birznieces arhīva.

Imantam Ziedonim 90. gadu jubilejai veltītā grāmata ir stāsts par autores tikšanos ar dzejnieku Murjāņos un Ragaciemā, kā arī par viņa viesošanos Aizputē un tās apkārtnē. Par dižkoku atbrīvotāju gaitām, par I. Ziedoņa mācīto dzīves un dzejas izpratni un savstarpējo bagātināšanos. Autore ir secinājusi, ka, “kaut arī dzejnieks nav mūsu novadnieks, ar bijušo Aizputes novadu viņš daudzkārt ir bijis saistīts. Viņa soļi mūsupusē ir dziļi, mums ir ko

atcerēties un ko stāstīt citiem”. Grāmatas izdošanu finansējusi Dienvidkurzemes novada pašvaldība.

“Nevienu no šīm grāmatām nebija plānots izdot. Vāktie materiāli vairāk bija kā piezīmes, kā dienasgrāmata atmiņu stāstu kolekcionēšanai, ko ik pa laikam atvērt un pāršķirstīt, lai atcerētos svarīgus dzīves notikumus. Tāpēc paldies cilvēkiem, kuri mani iedvesmoja un pārliecināja, ka grāmatas ir jāizdod!” pateicīga ir grāmatu autore.

M. Birzniece visu savu darba mūžu strādājusi par skolotāju Aizputes vidusskolā, vecākajās klasēs mācot latviešu valodu un literatūru, kā arī novada literatūru un folkloru. Pēcāk turpina aktīvi darboties, gan strādājot “Aizputes Avīzē”, gan vācot un apkopojot dažādus novadpētniecības materiālus – sarakstījusi, apkopojusi un izdevusi 11 grāmatas par Aizputi, tās apkārtni un cilvēkiem, kas bijuši ar to saistīti.

Ar autores jaunākajām grāmatām var iepazīties vairākās novada filiālbibliotēkās.

Dina Kopštāle,

Aizputes pilsētas filiālbibliotēkas bibliotekāre

Avots: Dienvidkurzeme

Datums: Septembris - 2023

Bibliotēka arī tikšanās vieta

Raiskuma pagasta bibliotēka vienmēr bijusi vieta, kur neliela pulkā satikties, parunāties. Arī tagad tā ir pagasta sabiedriskās dzīves centrs.

SARMĪTE FELDMANE

Bibliotēkas vadītāja Jana Venta veica aptauju, ko raiskumieši gribētu, lai bibliotēkā rīko. Atbildēs izskanēja vēlēšanās tikties ar interesantiem, radošiem cilvēkiem, aktīviem un darbiem pagasta laudim, tāpat labprāt piedalītos sarunās par kristīgiem un citiem jautājumiem.

Uz pirmo cikla "Tikšanās ar savējiem" pasākumu bija uzaicināts raiskumietis Hardijs Vents. Interese satikt bijušo pagasta, vēlāk Pārgaujas novada vadītāju bija liela, visi bibliotēkas krēslī bija aizņemti. H.Vents ir gan Cēsu novada domes deputāts, gan viens no septiņiem Latvijas pašvaldību pārstāvjiem Eiropas Savienības Reģionu komitejā, kur Dabas resursu komisijā ievēlēts par otro vicepriekšsēdētāju un ir arī Pilsaniskuma, pārvaldības, institu-

◆ RAISKUMIEŠI AR HARDIJU VENTU runāja gan par ikdienas vajadzībām, pagasta labiekārtošanu, gan diskutēja par politiku.

Foto: NO ALBUMA

cionālo lietu un ārlietu komisijas loceklis.

Raiskumieši interesējās, kā valsts ierēdņi risina Latvijai svarīgus jautājumus, kā spējam aizstāvēt savas intereses. Saruna aizskāra tēmas par bijušajiem laikiem pirms administratīvajām reformām, kad pagastu iekļāva Pārgaujas, tagad Cēsu novadā. Kāda raiskumiete interesējās par

šā brīža Cēsu pašvaldības finansiālo stabilitāti, medijos izskanējis, ka Cēsis ir starp tām 11 pašvaldībām, kurām paredzamas problēmas. Kāda cita apgalvoja, ka tagadējā pašvaldība uzklausa, bet nedzird savus iedzīvotājus, rīkojas, kā iecerējuši, vai ignorē, īpaši tos, kuri dzīvo laukos. "Tagad vietējo pārvalžu vara esot vien izpildītāji; kur apsolīta tālākā

attīstība?" secināja kāda no klātesošajām kundzēm un turpināja: "Jauni projekti pārvaldē netiek izstrādāti, visu centralizē, visu tik optimizē, pat pārvalžu vadītājus." H.Vents mēģināja iedrošināt, ka vietējai sabiedrībai pašai jābūt aktīvai, jāveido iniciatīvas grupas, tās var būt tās, kas vietējai varai virzītu vajadzības, kuras pašvaldība pārvērstu realizējamus projek-

tos. H.Vents arī pastāstīja, kā strādā domes opozīcija, kurā ir pārstāvji no bijušajiem mazajiem novadiem, kā, izprotot lauku cilvēku ikdienu, seši deputāti mēģina pārliecināt domes vadību par viena vai otra jautājuma aktualitāti. "Ne viss ikdienā ir tik skaisti, kā stāstot par Kosmosa centru, Raiņa kvartālu vai Cēsīm kā kultūras galvaspilsētu," bilda H.Vents un uzsēra: "Visi ir pašu rokās, jābūt iniciatīvai paust viedokli, saredzēt darāmo, rīkoties. Mums ir jābūt saimniekiem savā Raiskuma pagastā, novadā un savā zemē."

"Tikšanās ar savējiem" būs arī novembrī, tad bibliotēkā viesosies akmeņu zinātnāja Inese Urjāne.

Izveidota Raiskuma pagasta bibliotēkas feisbuka lapa. Tajā pieejama jaunākā bibliotēkas informācija. Turpat arī lasāmas "Raiskuma Bibliotēkas Vēstis". Ja kāds vēlas, tās var izdrukāt. Oktobra izdevumā informācija par jaunākajām grāmatām, par to, ko var atrast novadpētniecības krājumā, par nākamajam gadam abonēto periodiku un iecerētajiem pasākumiem.

"Raiskumieši vēlas nākt kopā, parunāties, pastāstīt par sevi, uzzināt ne tikai to, kā klājas kaimiņiem, arī kas jauns pagastā," uzsver pagasta bibliotēkas vadītāja un atgādina, ka bibliotēka ir atvērta ikvienam un tajā nav tikai vērtīgas grāmatas, te var satikt savējos. □

Avots: Druva

Datums: 03-11-2023

Pielāgotā literatūra Salaspils novada bibliotēkā

Foto: Santa Stikute

Salaspils novada bibliotēka saņēmusi jaunu sūtījumu no Latvijas Neredzīgo bibliotēkas. Tā ir pielāgotā literatūra – audiogrāmatas. Piedāvājums attiecas uz personām ar redzes un citiem funkcionāliem traucējumiem.

Kopumā bibliotēkas lasītājiem pašlaik ir pieejamas 38 audiogrāmatas – pašmāju un ārzemju autoru darbi latviešu un krievu valodā. Audiogrāmatas ir klausāmas datorā vai kompaktdisku atskaņotājā, kas atbalsta MP3 formātu.

Igeta Gredzena,
Salaspils novada bibliotēka

Izlaušanās spēle Salaspils novada bibliotēkā

Salaspils novada bibliotēka aicina uz izlaušanās spēli "Tagadbrīdis ar Imantu Ziedoni"! Atzīmējot Imanta Ziedona 90 gadu jubileju, Salaspils novada bibliotēka piedāvā piedalīties aizraujošajā izlaušanās spēlē "Tagadbrīdis ar Imantu Ziedoni".

Spēles gaitā komandām (līdz 5 cilvēkiem) būs iespēja iepazīties ar Imanta Ziedona daiļradi neierastā veidā – risinot apšņēptas miklas, klausoties dzeju un pildot dažādus uzdevumus. Spēle norisināsies Salaspils novada bibliotēkas grāmatu krātuvē līdz 29. decembrim bibliotēkas darba laikā. Lūgums iepriekš pieteikties pa tāl. 67387155.

IZLAUŠANĀS SPĒLE
TAGADBRĪDIS AR
IMANTU ZIEDONI
SALASPILS NOVADA BIBLIOTĒKĀ
NO 2. OKTOBRĀ LĪDZ 29. DECEMBRIM
PIETEIKTIES
67387155

Beigt domāt un izdarīt!

Rudenīgi vēsā un tumšā 18. oktobra vakarā Salaspils novada bibliotēkas telpās "Ceļotāju stāstu" ietvaros norisinājās tikšanās ar dedzīgu ceļotāju jau no mazām bērna dienām (pirmos dzīves gadus kā līdzbraucēja vecākiem), trīs grāmatu un bloga mugursoma.lv autori Zani Eņiņu.

Zane Eņiņa daļiņas ar aizraujošiem, asprātīgiem, pārdomu raisošiem, izziņošiemi stāstiem no savas spilgtās ceļošanas pieredzes, tāpat arī autore daļiņas ar praktiskiem ieteikumiem, plānojot un aujot kājas ceļam.

Savos piedzīvojumu stāstos autore pastarpināti ieminējās, ka latvieši ir dedzīga sēņotāju tauta, kā tas nav nekur citur pasaulē, bet mums, latviešiem ir spēja šo "kaiti pielīpināt" ārzemniekiem. Cerot un ticot, ka Zanes spilgtie stāsti un brīnišķīgās fotogrāfijas noteikti lika ietrīsīties kādai ceļojuma kārai dvēselei arī klausītāju rindās un "aplīpt" ar kāri pēc tāsā vai garāka ceļojuma, lai, atkal atgriežoties dzimtenē, to novērtētu kā vēl īpašāku zemi – mūsu Latviju.

Ilgā ceļošana Zanei ir devusi jau-

nas atziņas: nekad nelaist garām iespējas, jo citādi viņa nebūtu pieredzējusi, kā kaut kur pasaulē top būvētas raketes un satelīti, sviņēt dzīvi arī šķietami rutīnas pilnā kā ikdienā, atsaucoties uz pieredzi Meksikā, apmeklējot un iepazīstot šīs kultūras izpratni pret nāvi. Zane ir iemācījusies arī nepieņemt kā vienīgo patiesību citu priekšstatus, bet pārbaudīt pašai, jo citādi nekad neuzzinātu, ka hosteji var būt arī ļoti omulīgi un, ja palaimējas, var atrast vizuāli pievilcīgas "pērles". Izjutot šķietamās neērtības, ceļotāja nakti nepavadīja viesnīcā, bet vēsā mašīnā, kas deva iespēju piedzīvot pasakaini skaistu ziemeļblāzmu. Autore arī atzinās, ka, pārvarot kautrību, viņa atļāvās skaļi pastāstīt par saviem sapņiem (arī tiem,

kas pie mums atnāk miegā), jo var būt, ka kāds tiem ļaus piepildīties. Tāpat arī bloga autore daļiņas ar ūldienu salas apmeklējuma pieredzi, kas patiesībā ir vēl mazās Zanes sapnis, iegrimstot norvēģu rakstnieka Tura Heijerdāla grāmatu pasaulē. Zane šim sapnim ļāvas un to piedzīvoja!

Salaspils novada bibliotēkā ir pieejamas visas Zanes Eņiņas grāmatas – "Neķaunīgais pingvīns", "Uz Aļasku un atpakaļ", "Santjago ceļš – plāksteris pēdām un sirdij". Zane pačūkstēja, ka plānota arī ceturta grāmata par Āzijā piedzīvoto, kuru ļoti gaidām! Paldies Zanei par iedvesmu un dalīšanos bagātā pieredzē!

Santa Stikute,
Salaspils novada bibliotēka

Rakstnieks. Personība. Lasītājs

VKNF atbalstītā projekta "Rakstnieks. Personība. Lasītājs" ietvaros, Salaspils novada bibliotēka 3. novembrī plkst. 18.00 aicina uz tikšanos ar rakstnieci Ilzi Jansoni.

Tikšanās reizē rakstniece Ilze Jansone pastāstīs, kā tapis romāns "Laika rēķins" – latviešu prozas un literatūrinātnes mijiedarbes projekta "Es esmu..." apgādā "Dienas Grāmata" izdots Ilzes Jansones romāns ir literāri pētniecisks vēstījums par trimdas literāti, pirmā latviešu modernā romāna autori, arī antropologi un bibliotekāri Ilzi Šķipsnu. Otrā pasaules kara sākumā Ilze Šķipsna kopā ar ģimeni devās bēgļu gaitās un vēlāk nonāca Amerikā. Vairumam lasītāju viņas vārds un darbi padomju laikā bija sveši, tādej šīs grāmatas autorei Ilzei Jansonei nācās kļūt par pirmatklājēju, censoties iejusties Ilzes Šķipsnas personībā.

Ilze Jansone ir rakstniece, teoloģe un literatūrkritiķe. Raksta prozu, tulko no angļu valodas un publicē rakstus par reliģijas jautājumiem un mūsdienu literatūru. Beigusi Latvijas Universitātes Teoloģijas fakultāti, iegūstot doktora grādu teoloģijā un reliģiju zinātnē. Literatūrā debitējusi 2006. gadā ar garstāstu "Viņpus stikla", tam seko romāni "Insomnia",

"Vienīgais" un "Viru lietas". Ilzes Jansones jaunākais romāns "Laika rēķins" kļajās nācis 2021. gadā.

Aicināti visi interesenti.
Igeta Gredzena,
Salaspils novada bibliotēka

VKNF atbalstītā projekta
Rakstnieks. Personība. Lasītājs
3. novembrī plkst. 18.00
Salaspils novada bibliotēkā
tikšanās ar rakstnieci
ILZI JANSONI
Saruna par grāmatu sērijas romānu
ILZE JANSONE
LAIKA RĒĶINS
Problemas latvi šķi fotografēti un filmāti. Par personu šķi aplūcīt un personāta pēdītā šķi apskatīt. Salaspils novada bibliotēkas informācija vietnē <http://www.salaspilsbiblioteka.lv>

Avots: Salaspils Vēstis
Datums: 27-10-2023

Madonā pēta, raksta un lasa

INESE ELSIŅA

18. oktobrī Madonas novada bibliotēkā notika VKKF finansētās programmas "Literatūras zināšanas mūsdienīgam bibliotekāram" ietvaros organizēta reģionāla norise "Madonā pēta, raksta un lasa", uz kuru ieradās literatūras pētnieki, zinātnieki un rakstītāji no galvaspilsētas.

Tā kā paralēli klātieņai norise bija vērojama Madonas novada bibliotēkas Facebook vietnē, referātus noklausījās plaša auditorija.

Aktivitāti atklāja iestādes vadītāja Imelda Saulīte un pašvaldības pārstāvis Zigfrīds Gora. Tika uzsvērts, ka Madonas novada bibliotēka šogad svin simtgadi un novada kultūrvēstures pieredzē, tās izpratnē varam dalīties ar visu Latviju.

Ieva Kalniņa, LU profesore latviešu literatūras vēsturē, vēstīja, ka līdzīgas norises tiek organizētas ik gadu. Parasti viena konference notiek Rīgā (pēdējos gados tā ir attālināti), otra – Latvijas novados. Galvenais akcents ārpus galvaspilsētas ir uz to, ko zinātnieki jaunu izpētījuši par personībām, kas nāk no konkrētā novada. Pērn šāda konference notika Talsos, šogad Madonā, nākamgad ir iecere par Balviem.

Reģionālās norises programma Madonā bija veidota no divām daļām. Pirmajā daļā izskanēja LU mācībspēku un pētnieku ziņojumi, kuri atspoguļoja ar Madonas reģionu saistīto literātū – Aleksandra Plensnera, Adinas Ķirškalnes, Doku Ata, Jāņa Ezeriņa, Rūdolfa Blaumaņa – daļrādei veltītos pētījumus. Ziņojumu autori bija LU docenti, pētnieki, lektori, kultūras un izglītības jomu profesionāļi: Viesturs Vecgrāvis, Ieva E. Kalniņa, Sigita Kušnere, Benedikts Kalnačs, Sanita Dāboliņa.

Pieļauju, ka plašākai audi-

Interese par konferences norisi bija klausītājiem gan uz vietas, gan attālināti.

AGRA VECKALNIŅA foto

torijai pavisam svešs vārds ir Aleksandrs Plensners. Referātu par novadnieku nolasīja Sigita Kušnere, kuras dzimtās mājas ir Kārzdabā. Latviešu strēlnieku virsnieks, Latvijas brīvības cīņu dalībnieks, rakstnieks un žurnālists bija Aleksandrs Plensners. Protams, ka padomju gados viņš netika pieminēts, jo vairāk tāpēc, ka bija Latvijas militārais atašējs Berlīnē (1937–1940), Latviešu zemes pašpārvaldes ģenerāldirekcijas darbinieks, Latviešu pašaisardzības spēku priekšnieks, Latviešu leģiona ģenerālinspektora štāba priekšnieks (1943–1944).

Ļoti daudziem atmiņā joprojām ir skolotāja un dzejniece Adina Ķirškalne. Izskanējušais referāts par Adinas Ķirškalnes, Mirdzas Ķempes un Jāņa Sudrabkalna draudzību, dzejnieku saraksti vēstulēs klausītājus no

novada patiesi aizrāva.

Norises otrā daļa notika diskusijas formā, tās vienojošā tēma bija "Teātris cauri laikiem un novadiem". Bija iecerēts, ka diskusiju veidos divu Madonas izcelsmes novadnieču – teātra zinātnieces, Valmieras teātra direktores Evitas Ašeradenas un Latvijas Nacionālā teātra aktrises Agneses Budovskas – saruna. Diemžēl aktrisei saslima mazulis, un šo programmas daļu bija jāiznes Evitai Ašeradenai vienai pašai.

– Man viss arī ikdienā jādara reizē, – vēstīja Valmieras teātra direktore, – Rakstu filmas scenāriju, ir iesāktas divas ainas lugai, rakstu grāmatu par Oļģertu Kroderu, un līdzās tam ir darbs Valmieras teātri, kura ēkā joprojām turpinās rekonstrukcijas darbi. Teātra kolektīvs strādā pagaidu mājvietā – "Kurtuvē", tur rādām

izrādes un jau esam saņēmuši lieliskas atsauksmes par jaunāko izrādi "Jāzeps un viņa brāļi". Teātrim tuvojas simtgade, Jānis Siliņš veido izstādi Teātra muzejā, mums pašiem būs sarīkojums Valmierā, kura laikā atskatīsimies uz teātra vēsturi. Skaidrs ir viens, ka simtgades lielā svinēšana notiks tad, kad būsīm atpakaļ savā istajā mājvietā, un tas varētu notikt 2024. gada rudenī.

Jāprecizē, ka reģionālo norisi Madonā atbalstīja VKKF, to organizēja LNB Bibliotēku attīstības centrs sadarbībā ar Madonas novada bibliotēku, kā arī Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes Latvistikas un baltistikas nodaļu. Tā kā programmā bija iekļautas Latvijai nozīmīgas personības un viņu daiļrades aspekti, tā bija vērtīga norise plašam interesentu lokam.

Avots: Stars

Datums: 24-10-2023

Citāds skatījums uz lietām un notikumiem

20. oktobra pēcpusdienā Rojas pagasta bibliotēkā viesojās rakstnieks un publicists, vairāku populāru grāmatu autors Māris Ruks kopā ar apgāda «Antava» pārstāvi Antru Miezi.

Visvairāk tika runāts par autora jaunāko darbu «Pjebūrums — 19. Intīmi. Globāli. Nāvējoši», bet, protams, arī, kā bilst M. Ruks — «par lietām, kas ir vienkārši interesantas, un par tādām, kas noteikti jāizklāj dienas gaismā, ko noklusēt no sabiedrības un tautas būtu vienkārši nejauki, lai neteiktu vairāk. Rūpīgi slēpti fakti, noklusēti notikumi, «glumi» ļaudis, tikusi pie varas, ik dienu ietekmē tik daudz Latvijas cilvēku dzīves un pašu valsti grūz nopietnās problēmās. Un, uzzinot, kāpēc tā notiek, kā viņi to paveic, mēs kļūstam gudrāki, vērigāki, ar

mums ir daudz grūtāk manipulēt.»

Uz tikšanos bija ieradusies ne vien vietējie rojenieki, bet arī interesenti no Talsiem un Kaltenes. No pasākuma apmeklētājiem uzklaušīju daudz labu vārdu par iespēju tikties ar Māri Ruku kā interesantu, iedvesmojošu un sugestīvo personību.

«Tikšanās ar Māri Ruku bija neparasta, rosināja daudz pārdomu,» atzina rojeniece Inese Priede. «Mani pārsteidza sarunas atklātība, jo ir tēmas, par kurām parasti tik atklāti nerunā. Ik pa laikam sevi piedomāju — vai tā var būt? Uzzināju daudz jauna par autora sarakstītajām grāmatām un to tapšanas gaitu. Arī citi ar interesi klausījās un piedalījās sarunās, laiks pagāja nemanot. Esmu gandarīta par šādu tikšanos, par iespēju uzzināt vairāk par notikumiem un personībām valstī. Pārlicinājos, ka jauna

informācija pašai rūpīgi jāizvērtē. Prieks, ka Māris Ruks vairākas savas grāmatas uzdāvināja Rojas bibliotēkai, tās uzreiz atrada ceļu pie lasītājiem.»

Arī citi pēc pasākuma uzrunātie atzina, ka «patika tikšanās ar zināšu cilvēku, kuram ir savs skatījums uz lietām un notikumiem, kurš raksta par lietām, par kurām citi klusē. Lai to visu uzrakstītu, jāveic pētījumi, par ko liecina arī izmantotās literatūras saraksti grāmatu beigās. Patika dalīšanās pieredzē un savstarpēji atklātas sarunas.»

Tikšanos varējām noorganizēt, pateicoties atbalstītājam, tāpēc — vissirsnīgākais paldies Valdim Bedrem par ierosmi un finansiālo atbalstu!

Irēna Sviņa,
Rojas pagasta bibliotēkas
vadītāja

Rakstnieks un publicists Māris Ruks un apgāda «Antava» pārstāve Antra Mize tikās ar interesentiem Rojas bibliotēkā. Publicitātes foto

Avots: Talsu Vēstis
Datums: 27-10-2023

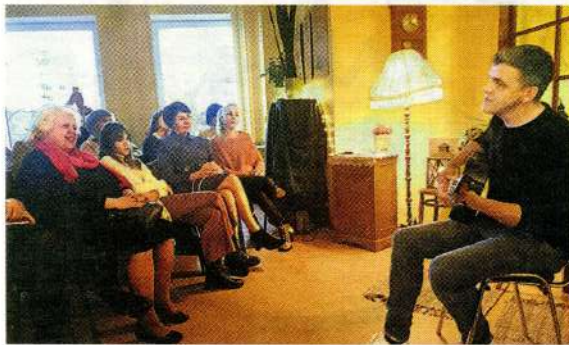

Bibliotēka, kurā vienmēr skan klusa mūzika

Pārlielupes bibliotēka atzīmē 75 gadu jubileju

Atzīmējot Jelgavas Pārlielupes bibliotēkas 75 gadu jubileju, oktobra sākumā tika atklāta fotoizstāde ar iedvesmas stāstiem par jauniešiem, kuri saskārušies ar retu ģenētisku slimību. Vēlāk notika arī tautiska sadziedāšanās, pastalu izveides meistarklase, bet dzimšanas dienas kūka tika dalīta pagājušo sestdien, kad bibliotēkā uzstājās dziesminieks Kārlis Kazāks, kas pats ir audzis Pārlielupē. Viņš atzina, ka varētu būt piemirsis bibliotēkai atdot kādu grāmatu. Pasākumā jubilārus sveikt bija sanākuši arī cītīgākie lasītāji, citu Jelgavas bibliotēku darbinieki, ieskaitot Jelgavas pilsētas bibliotēkas vadītāju Lāsmu Zariņu.

Kā "Ziņām" stāsta Pārlielupes bibliotēkas vadītāja Jana Ķepīte, kolektīvā ir pieci darbinieki. Bibliotēkas lietotāju skaits pārsniedz pusotru tūkstoši. Daļa lasa krievu valodā, bet starp jauniešiem vairāk ir tādu, kuri lasa latviski. J. Ķepīte piezīmē, ka ikdienas darbā krietni noslogots ir bibliotekārs Dmitrijs Markovs, kurš labi pārzina IT jomu

DZIESMINIEKS Kārlis Kazāks uzrunā bibliotekārus un lasītājus.

FOTO: GAITIS GRŪTUPS

un spēj palīdzēt lasītājiem darbā ar datoru. "Mūsu pamatuzdevums ir sniegt lasītājiem viņu pasūtītās grāmatas. Taču priecājos arī par jauniešiem, kas vienkārši kādu laiku te mierīgi var pabūt vai satikt draugu," teic J. Ķepīte un piebilst, ka atšķirībā no daudzām citām bibliotēkām Pārlielupes bibliotēkas grāma-

tu zālē nav klusuma, bet gan klusu skan mūzika.

Brauc literārās ekskursijās

Jelgavas Lietuviešu biedrības "Vītis" dalībniece Aldona Burlaka stāsta, ka Pārlielupes bibliotēkā lasa jau vairākus desmitus gadu – vēl tad, kad tā bija agrākajās telpās Rīgas ielā 20a.

DZIMŠANAS DIENAS KŪKA tika dalīta 28. oktobrī.

RAF daudzdzīvokļu māju rajonā Loka maģistrālē 17 Pārlielupes bibliotēka atrodas kopš 1996. gada. Augstais kāpiens līdz lasītavai daudzdzīvokļu nama otrajā stāvā Aldonas kundzes zinātkāri nemazina. Savukārt Viktors Želvis bibliotēkā darbojas lasītāju klubīnā, kura dalībnieki ne tikai apspriež izlasītās grāmatas, bet arī dodas literārās ekskursijās – braukuši uz Ragaciemu, Jūrmalu, Ropāžiem, Ogrī un citām ne visai tālām, bet interesantām vietām.

Izveido lasītāja portretu

Pārlielupes bibliotēka dibināta 1948. gadā, kad pilsēta sāka izplesties Pārlielupes virzienā. Sākumā tā bija Jelgavas pilsētas 2. bibliotēka.

Kopš 2003. gada bibliotēka pie-

dalās projektā "Bērnu žūrija". 2008. gadā projektā "Trešais tēva dēls" iegūti datori, kopētājs, krāsu printeris ar skeneru, kā arī izveidots grāmatu dāvinājumu plaukts "Lasītājs lasītājam". Kopš 2010. gada bibliotēkā un tās apkārtnē pieejams bezvadu internets (Wi-Fi). 2012. gadā Bibliotēku nedēļā lasītājiem šeit bija iespēja uzspēlēt šahu ar Latvijas čempionu lielmeistaru Arturu Neikšānu, kurš arī ir Pārlielupes bibliotēkas lasītājs. 2013. gadā sasniegts bibliotēkas vēsturē lielākais lietotāju skaits – 2060. Izveidots lasītāju portrets: 45% – skolēni un studējošie, 29% – nestrādājošie, 26% – strādājošie. Līdz 18 gadu vecumam ir 35% reģistrēto lasītāju. ■

— Gaitis Grūtups

Avots: Zemgales Ziņas

Datums: 02-11-2023

"Esam priecīgi un pagodināti jūs visus sastapt šajā dienā, kad svinam nozīmīgus svētkus Smiltenes bibliotēkai – tās pastāvēšanas 100 gadus," sestdien svinīgajā sarīkojumā klātesošos viesus uzrunāja Smiltenes bibliotēkas vadītāja Inta Mežule (otrā no labās). Samērojot ar cilvēka mūžu, 100 gadi būtu bagāts un varens mūžs.

FOTO: SANDRA PĒTERSONE

Smiltenes bibliotēka nosvin simtgadi

Sestdien, 28. oktobrī, Smiltenes kultūras centra lielajā zālē svinīgā sarīkojumā "Caur saknēm turpināties" tika nosvinēta Smiltenes bibliotēkas simtgade.

Kopā ar bibliotēkas tagadējo kolektīvu šajā nozīmīgajā brīdī kopā bija bibliotēkas bijušie darbinieki, daudzi lasītāji, atbalstītāji un sadarbības partneri.

Pilsētas sirds, kas nes gaismu

Viņu apsveikumos un vēlējumos izskanēja atziņa, – bibliotēka ir pilsētas sirds, tā palīdz cilvēkiem un iedvesmo, lai padarītu viņu ikdienā labāku, veicina ikviena piederī-

bas sajūtu un iesaisti vietējās kopienas dzīvē. Savukārt bibliotēkas ir gaismas nesējas, viņas ar savām zināšanām arī palīdz ikvienam iesaistīties mūžizglītībā, piedāvā idejas, lai veicinātu vietējā sabiedrībā lasītprieku.

Smiltenes bibliotēkas vēsture aizsākās 1923. gadā, kad tika nodibināta Izglītības kooperatīva "Kultūras Balsis" Smiltenes nodaļas bibliotēka. 1924. gada 1. maijā Smiltenes pilsētas valde to pārņēma savā pārziņā. Gadu gaitā Smiltenes pilsētas bibliotēka ir kļuvusi par Smiltenes novada bibliotēku ar apakšstrukturām pagastos un piedāvā pakalpojumus kopumā 19

vietās novadā.

"Ja to laiku, kad 1954. gadā sāku strādāt Smiltenes bibliotēkā, salīdzina ar vilcienu, tad mēs čukājām ar tvaika lokomotives vilktu vilcienu. Tagad jūs traucāties ar elektrisko vilcienu straujā tempā, pavisam citā nekā tajā laikā. Arī mēs rosījamies, darbojamies, savus pienākumus pildot, un dzīve ritēja, bet nebija tādas steigas kā tagad," savā uzrunā tagadējo bibliotekāru darba slodzi ar apbrīnu novērtēja viens no svētku sarīkojuma īpašajiem viesiem Helga Freidenfelde.

Helgai Freidenfeldei Smiltenes bibliotēka bija pirmā darbvietā, tur viņa nostrādāja no 1954. līdz

1963. gadam – sāka kā lasītavas pārzine, vēlāk divus gadus bija bibliotēkas vadītāja.

Ar aplausiem un pieceļoties kājās, svētku sarīkojumā klātesošie godināja Smiltenes bibliotēkas bijušo vadītāju Zaigu Krūmiņu. Viņa Smiltenes bibliotēkā nostrādājusi 50 gadus.

"Bibliotēkā ir pagājuši mani skaistākie dzīves gadi, un esmu par to ļoti laimīga. Ne tik bieži gadās situācijas, kad hobijs sakrīt ar to, kas jā dara ik dienu, turklāt kopā ar jaukiem cilvēkiem, kurus es varēju uzskatīt par savu otru ģimeni. Redzu, ka tagad kolektīvā ir ienākušas jaunas "asinis". Lai jums izdo-

das istenot tos sapņus, ko neizdevās istenot man un maniem kolēģiem!" savā uzrunā Smiltenes bibliotēkas kolektīvam novēlēja Zaiga Krūmiņa.

Sapņim par gaismas pili jāpiepildās

"Ir gods turpināties caur šādām saknēm. Paldies par jūsu ieguldījumu!" iepriekšējo vadītāju un bibliotekāru darbu novērtē Smiltenes bibliotēkas tagadējā vadītāja Inta Mežule.

Viņa uzsver, – gan bibliotēkas kolektīvs, gan vietējā sabiedrība lolo

TURPINĀJUMS 5. LPP.

Avots: Ziemeļlatvija

Datums: 31-10-2023

Bibliotēkas spēks ir tās vadītājas un darbinieces, kuri nesavtīgi strādājuši, palīdzējuši un palīdz bibliotēkai kļūt par vietu, kas raisa lasītāriem un izglīto vietējo kopienu. Attēlā – Smiltenes bibliotēkas tagadējais kolektīvs: 1. rindā no kreisās – Līga Seržante-Jaunzema, Mudīte Bukša, Alda Liuke, bibliotēkas vadītāja Inta Mežule, vadītājas vietniece metodiskajos jautājumos Ilze Jēkabsons, Zane Indriksone, Sandra Marķitāne, Jolanta Zirne, 2. rindā no kreisās – Sanita Lārmāne, Liene Krūmiņa.

FOTO: SANDRA PĒTERSONE

Smiltenes bibliotēkas simtgades svinīgā sarīkojuma "Caur saknēm turpināties" goda viesi bija bibliotēkas bijušie darbinieki. 1. rindā no kreisās – Ilona Rozīte, Zaiga Krūmiņa, Zoja Nikolajeva, Juris Krūmiņš (aizmugurē), Dagnija Kalniņa, Anita Lazdiņa, Gita Mīkelsone, tagadējā Smiltenes bibliotēkas bibliogrāfe Alda Liuke, Helga Freidenfelde, Vita Rutka.

Smiltenes bibliotēka nosvin simtgadi

TURPINĀJUMS NO 1. LPP.

sapni par savu gaismas pili, jaunu, skaistu un modernu ģimenes bibliotēku Smiltē. Pašvaldība jau ielāņojusi telpas jaunajai bibliotēkai ēkai topošajā Viedrades kvartālā pie Vidusezera.

"Sapni piepildās vienmēr, ja vien kāds par tiem iedegas, tic un dara, lai lietas notiek. Gaidām nākotni, kad cerību stāsts piepildīsies. Paldies, ka esat kopā ar mums bibliotēkas simtgadē un novērtējat to, ko mēs darām. Novēlu jums visiem to pašu, ko sev, – vairāk lasīt un ar prieku lasīt, un ikdienā atrast laiku aizraujošai grāmatai," teic Inta Mežule.

Svētku sarīkojumā sveicēju vidū bija Smiltenes novada pašvaldības domes priekšsēdētājs Edgars Avotiņš un domes priekšsēdētāja vietniece Astrida Harju.

Pašvaldības vadītājs savā uzrunā, sakot paldies Smiltenes bibliotēkas kolektīvam par darbu, apliecināja, ka Smiltenes novada pašvaldība nav atkāpusies no ieceres par jaunām, mūsdienām atbilstošām telpām, uz kurām pārcelt Smiltenes bibliotēku. "Novembri vai decembra sākumā noslēgsim projektēšanas iepirkumu (Viedrades kvartālam – redakcijas piezīme), un līdz ar to nākamais solis būs sperts. Jūs esat aicināti atgādināt mums, pašvaldi-

bas deputātiem, ko esam apņēmušies un solījuši. Liels paldies Intai Mežulei par viņas ieguldīto darbu un to, kā viņa pratusi un mācējusi vadīt kolektīvu nebūt ne vieglos apstākļos. Man sūti foto un video no fotogrāfijas, ar ko tikai nesaskaras bibliotēka. Tas liecina, ka mums vairāk jādomā un ātrāk jāiet uz priekšu ar mērķi atrast bibliotēkai atbilstošas telpas. Bibliotēka nav tikai vieta, kur saņemt vai nodot grāmatas, tā ir vieta, kur iegūt zināšanas," uzsvēra Edgars Avotiņš.

Tam piekrit arī "Ziemeļlatvijas" uzrunātie smiltēnieši, kuri bija svētku pasākumā kopā ar bibliotēkas kolektīvu, arī Smilte-

nes pirmsskolas izglītības iestādes metodiķe Anda Dinga un viņas dzīvesbiedrs Jānis Dinga.

"Mums, "Pilādžītim", ir ļoti laba sadarbība ar bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļu. Bibliotēkas logos tiek izlikti bērnu darbiņi, mēs nākam uz izstādēm, apmeklējam pasākumus bibliotēkā. Bērni to dara ar prieku. Ir bijis tā, – kad sākas lasītprasme, bērni ved vecākus uz bibliotēku. Paldies bibliotēkai par darbu! Lai vēl daudz gadu izdodas kultūras nešanas misija!" novēl Anda Dinga.

Svētku sarīkojumā Smiltenes bibliotēkas kolektīvs saņēma daudz laba vēlējumu un dāvanu. Īpašu dāvanu pasniedza Smilte-

nes novada Kultūras un tūrisma pārvaldes kultūras jomas vadītājs Edgars Raginskis, – viņš izpildīja paša komponētu dziesmu ar dzejnieces Kornēlijas Apškrūmas vārdiem.

Klātesošie noklausījās arī smiltēniešu Elitas un Viktora Tilčiku koncertu, uzzināja 10 veiksmīnīkus, kuri saņēma laimētās grāmatas loterijā "Dāvanu grozs", ieskatījās videostāstu sērijā "Atverot bibliotēkas stāstu grāmatu", izteica savus vēlējumus bibliotēkai un nobaudīja svētku kūku.

Vairāk foto no Smiltenes bibliotēkas simtgades svinībām – www.ziemeļlatvija.lv.

— Sandra Pētersone

Pieminot literātus Arturu Gobu un Velgu Krili, radīti suvenīri

Valkas novada Centrālās bibliotēkas kolektīvs, gatavojoties dzejas autoru iesācēju konkursam "Tu arī mani spēsi izpildīt", kas veltīts Valkas novada literātiem Velgai Krīlei un Arturam Gobam, nolēma, ka šogad konkursa laureātiem papildu naudas balvām un atzīnībām tiks dāvināti arī īpaši radīti suvenīri. Tā tapa auduma maisiņi.

Valkas bibliotēkas sabiedrisko attiecību speciāliste Ance Andrejeva-Empele stāsta, ka dzimusi iecere konkursa laureātiem dāvināt kaut ko paliekošu, izmantojamu un kas radītu interesi par A. Gobas un V. Krīles daiļradi. Jaunākajām grupām, kas ciniņās par Artura Gobas balvu, dāvanā pasniegti auduma maisiņi ar Artura Gobas bērnu dzejoļa rindām: "Un šajā sapnī ir tādi joki, ka diņā malā aug kļimpu koki." Savukārt pieaugušo grupai radīti auduma maisiņi ar Velgas Krīles dzejas rindām:

"Un vakarā es pasēžu uz sliekšņa
Un smēķēju, un mēness lēni
drūp,

Un virmo milzīgs pabeigtības prieks."

"Lai sagatavotu dizainu Velgas Krīles maisiņam, lūdzām dzejnieces māsu Antru Krīli dalīties ar fotogrāfijām un citiem vizuāliem materiāliem, kuri līdz šim, iespējams, nav bijuši publicēti. Paldies viņai par atsaucību, tagad šie materiāli pieejami bibliotēkas krājumā. Savukārt dzejas rindas, kuras savā ziņā noteica, kā dzejnieci attēlot, sameklēja Pieaugušo literatūras nodaļas vadītāja Līga Rozīte. Viņa arī atlasīja vairākas Artura Gobas dzejas rindas. Kas attiecas uz Artura Gobas suvenīra dizaina izstrādi – mums bija ideja, kā varētu autoru atainot, lai nolasītos viņa dzejas specifika, rokraksts. Tās lietas, kuras viņam bija svarīgas, kā arī, lai tas vizuāli uzrunātu bērnus un jauniešus. Taču sapratām, ka pašas to nevarēsim īstenot. Sekojot līdzī vietējo mākslinieku daiļradei,

Valkas novada Centrālās bibliotēkas kolektīvs un vietējā māksliniece Līva Dorša radījuši ikdienā izmantojamus suvenīrus – auduma maisiņus, veltītius Valkas novada nu jau aizsaulē aizgājušajiem literātiem Velgai Krīlei un Arturam Gobam.

FOTO: NO PERSONĪGA ARHĪVA

uzreiz jutām, ka jāuzrunā Līva Dorša. Viņa mums neatteica, pat neraugoties uz īso izpildes termiņu, jo, kā ierasts, labākas idejas rodas pēdējā brīdī. Mūsaprāt, viņa ir radījusi patiesi brīnišķīgu mākslas darbu, kurā, līdzīgi kā viņa dzejoļos, caurstrāvo Artura Gobas mīlestība pret dabu," atklāj A. Andrejeva-Empele.

Šie suvenīri – V. Krīles un A. Gobas auduma maisiņi –, kā arī V. Krīlei veltīts T kreklis ir prezentēti Valkas Tūrisma un informācijas biroja darbiniecēm.

"Spriedām par iespējām tos piedāvāt iegādāties arī novada viesiem un ikvienam iedzīvotājam, bet skaidra plāna, kā un kad tie varētu tikt piedāvāti plašākai auditorijai, pagaidām vēl nav. Pagai-

dām šos suvenīrus iespējams iegūt, piedaloties dažādās bibliotēkas organizētās aktivitātēs un akcijās," atklāj sabiedrisko attiecību speciāliste.

Jau ilgāku laiku starp aktuālajiem jautājumiem bibliotēkas darbinieku sapulcēs spriests arī par to, kā vēl varētu popularizēt vietējos literātus. Radās idejas par piemiņas tulpju dobes izveidi Arturam Gobam, par dzejas taku Valkas pilsētā, kurā būtu dzirdama informācija par abiem literātiem un viņu darbu fragmenti, par akmens sola ar literātu raksturojošiem vizuāliem elementiem izveidi. Šī ideja, izstrādājot vairākus soliņu skices, bija jau iesākta īstenot, sadarbojoties ar tēlnieku Rolandu Jaunzemu. Vienu no soliņa skices idejām,

tā izveidi un uzstādīšanu 2022. gadā bibliotēka iesniedza alus darītavas "Mežpils" projektu konkursam "Dari savu pilsētu labāku", bet atbalsts tai netika gūts. Vēl bijusi ideja par lielformāta zīmējumu ar vienu vai abiem literātiem – V. Krīles un A. Gobas – izveidi uz bibliotēkas ēkas sānu sienas, kas redzama, braucot pa Rīgas ielu no Igaunijas puses. Šī ideja par lielformāta zīmējumu ir atlikta, jo novada pašvaldība plāno ēkas Rīgas ielā 22 rekonstrukciju. Projekta plānā paredzēta vieta reklāmas banerim. "Prātojam, ka brīžos, kad šis reklāmas lauks netiks iznomāts, mēs tajā varētu reklamēt mūsu izcilos literātus," cer A. Andrejeva-Empele. ☑

— Inga Karpova

Avots: Ziemeļlatvija

Datums: 03-11-2023